

Carta ni chaa San Pablo nuu yivi ñuu Corinto

Chaa Pablo tutu nuu yivi kandixia ini ñuu Corinto

¹ Ru'u Pablo jiin ñani yo Sóstenes, ka kanxia'u ri nuu taka ro'o ja kanchuku ñuu Corinto. Ja ni nakaji Yandios ru'u ja kuu ri apóstol nuu Cristo Jesús, ya ndiso jniñu ña'nu nuu Yandios, ti ni ja'a ya jniñu nuu ri ja na kuu ri apóstol nuu ya.

² Ti chaa ri tutu ja'a nuu ra naa ra ja ka kuu ra yivi kandixia, ja ka ndututu nuu ñuu Corinto. Ka yi'i nda'a Cristo Jesús suni sia'an ja ka yi'i taka ga yivi kandixia nuu taka ga ñuu. Ndinduu ra ka ndakuni'in ra sivi ya ja ka chiñu'un ra maa ya, chi maa ya kuu maa Jito'yo. Ni nakaji Yandios maa ra naa ra ja ka yi'i ra jiin Jito'yo Jesús, ya kuu Cristo, chi ni nakana ya ja koo ndoo koo ii ra nuu ya naa ra.

³ Ti maa Tata yo Yandios jiin Jito'yo Cristo Jesús, na kunda'u ini ya ti na chindee ya ro'o naa ra, ja na kukuee kunchuku ra nava kuni maa ya.

⁴ Nini nakuanta'u ri nuu Yandios ja ni kunda'u ini ya ro'o siki ja ni ka kandixia ndaa ra jnu'un Cristo Jesús na ni ka jiniso'o ra, chi maa ya ni chindee ja ni nakua'a ya inijnuni ja na chaku va'a ini ra jnu'un ya. Yukan kuu ja nakuanta'u ri nuu Yandios ja kuu maa ra naa ra ja va'a ni ka janta'u ra jnu'un ya.

⁵ Ti siki ja ka yi'i ra nuu nda'a maa Cristo Jesús, ti ni'in ra taka ja nandi'i ra nuu Yandios nu na

chu'un ini chu'un añu ra nuu ichi ya. Ja sia'an kuu ja vijna ti ja ka iyo tu'va inijnuni ra ja na ka'an ndaa kuiti ra jnu'un Cristo Jesús.

⁶ Ti jandaa ndixia kuu, chi sia'an ni ka janta'u ra jnu'un ya na ni xndaku ri nuu ra naa ra.

⁷ Yukan ni ja'a ya inijnuni ra naa ra nasa kojnuni kuanukuachi ra nuu ya ja kuu nuu ñuyivi ja'a. Ti tu kumani nuu ra ni ñn ja nandi'i nu na kundatu kuee ra undi na jaa maa kivi ka'nu, ja ndenda maa Jito'yo Cristo Jesús.

⁸ Ti maa ya kuu ja chindee nava na kundee ra siuku ndaa ra naa ra undi na jaa kivi nakuaka ya ro'o, ti nava sia'an tu koo kuachi siki ra kivi na nchaa maa Jito'yo Cristo Jesús.

⁹ Ti jandaa ndixia kuu chi siuku ndaa Yandios taka ja ni chisojnu'un ya, chi maa ya ni nakaji ro'o naa ra ja ñn ni na kuu ra jiin se'e ya Cristo Jesús, ya kuu Jito'yo.

Xndaku Pablo ja tu kondo'o sñn sñn ini yivi

¹⁰ Ñani, vijna ti na kachi ri ñn jnu'un nuu ra, siki ja ñn ni ka kuu yo, chi ka kandixia yo jnu'un Jito'yo Cristo Jesús, ya ndiso jniñu ña'nu. Kanda'u ri jiin ra naa ra ja ñn nuu na koo ini ra jiin ñn ni inijnuni. Koto kondo'o sñn sñn ini ra, ja sava ra ka'an ñn jnu'un ti uu ga ra ka'an inga jnu'un.

¹¹ Sia'an xndaku ri, ñani naa ra, chi sia'an ni ni'in ri jnu'un ja ni ka kachi yivi veko'o ve'e Cloé, ja ka yeyi'i jna'an ra nanu ina

¹² siki ja sñn sñn ka ka'an ra: “Ru'u chi jiin Pablo yi'i ri.” “Ti ru'u yi'i jiin Apolos.” Uu ga ka ka'an: “Ru'u yi'i jiin Pedro.” “Ti ru'u yi'i jiin Cristo.”

13 Ti ja sia'an ka ka'an ra ¿xi ka ndo'o ini ra ja ni taji Yandios tijni yivi kii nama yo'o nu? ¿Xi ru'u Pablo, xi ni ji'i ri nuu nda'a cruz ja kuu maa ra naa ra nu? ¿Xi Pablo, ni skuanducha ro'o nu?

14 Ko na kuta'u ri nuu Yandios ja ansu tendi'i ra ni skuanducha ri, chi nini Crispo jiin Gayo, yukan ni.

15 Ti tu kachi ra naa ra ja tendi'i ra ni ka janducha jiin sivi ri.

16 Chi ñu'un ini ri ja ni skuanducha ri Estéfanos jiin yivi kanchuku ve'e da. Ti jini ri ja yukan ni kuu yivi ni skuanducha ri jani ini ri.

17 Sia'an ni kuu yivi ni skuanducha ri, chi tu ni nakaji Cristo ru'u ja kin sa'a ri jniñu yukan. Su'va ni kana ya ru'u ja na kachi ndaa ri jnu'un ya nuu yivi naa i. Ko tu ka'an ri jnu'un ndichi ja xndaku ri nava tu chaku ini ra. Chi nu sia'an ti va tu kujnuni va'a ini ra na ra jnu'un un ja ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz.

Jiin Cristo ni xna'an Yandios maa jniñu ña'nu ya

18 Siki jnu'un ja ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz ja ni nama ya yivi, ti jnu'un xndoña'an kuu un ja kuu nuu taka yivi ka iyo kuachi, ja ni ka jna'nu ndatu i. Ko ja kuu maa yo, chi su'va jnu'un Yandios kuu, chi ni kachi ya ja jnu'un un kundiso jniñu ña'nu.

19 Chi sia'an yoso nuu tutu ii Yandios:
Tu kuenta'u kuiti ri jnu'un ka ka'an chaa tu'va xaan un.

Ni tu kuenta'u ri inijnuni chaa ndichi xini un.

Chi su'va sa'a ri ja na ki'vi inijnuni da.

Kachi nuu tutu un.

20 ¿Nusa ti nau kuu chaa tu'va xaan nu? ¿Ti nau kuu chaa ndichi xini un nu? ¿Xi nau kuu chaa

nanduku vii ndaa vii nene taka jnu'un yivi tu'va nusa? Ti taka jnu'un chaa tu'va ka iyo nuu ñuyivi ja'a, ni kachi Yandios ja tu ni'in jniñu kuiti.

²¹ Chi jandaa ndixia kuu ja ndichi xaan ga maa jnu'un Yandios, ti ansu inijnuni taka yivi ndichi xini iyo nuu ñuyivi ja'a. Ja yukan ni kachi Yandios ja tu kuajniñu kuiti jnu'un un nasa nakuni ndaa i nau kuu maa ya jiin tendi'i jniñu sa'a ya. Chi su'va ni ndo'o ini ya ja taji ya chaa kikoyo ja na ka'an da jnu'un va'a siki Cristo Jesús. Ti taka yivi na kandixia jnu'un un ni kachi ya ja nama ya i nuu kuachi, vasu ka jani ini yivi ñuyivi ja'a ja mani jnu'un xdoña'an kuu.

²² Ti sia'an kundixia chi yivi hebreo, mani ka kuni i ja na sa'a Yandios kua'a jniñu ña'nu nava na kandixia i ja maa ya kuu Yandios kuña'nu xaan. Ti yivi griego ka jitu ndi'i ini i nasa kundichi xaan ga xini i.

²³ Ko ru'u Pablo, na kachi ndaa ri ja ni ji'i ndixia Cristo nuu nda'a cruz ja ni nama ya yivi. Ko yivi hebreo tu kukanuu i ja skexiko jnu'un un. Ti suni yivi taka ga nación ka ndo'o ndeva'a ini i ja tu nijniñu kuiti jnu'un un.

²⁴ Ko taka yivi ni nakaji ya ni ka kandixia ndaa i Cristo Jesús, vasu yivi hebreo xi yivi griego, ka nakuni ndaa i ja jniñu ña'nu ni sa'a Yandios jiin Cristo. Ni xna'an ya ja kuña'nu xaan ya, ti iyo jnu'un ndichi xaan ga ini ya.

²⁵ Vasu ka ka'an yivi ja tu ni jniñu kuiti jnu'un Yandios, ko tu'va ti ndichi xaan ga kuu jnu'un maa ya, ansu inijnuni taka yivi tu'va ja ka iyo nuu ñuyivi. Suni ka jani ini yivi ja kukui'ya ini Yandios ja ni ji'i se'e ya Jesús nuu nda'a cruz. Vasu ansu

sia'an kuu, chi jiin jniñu un ni stuu Yandios nuu yo ja kuña'nu xaan ya, ansu ja ka ndo'o ini yivi ñuyivi ja'a ja ka kuña'nu xaan i.

²⁶ Ñani, kani ini naa ra siki nasa ni kunchuku ra na ti kandixia ga ra Jesús, chi ka jini va'a ra ja tu ni iyo kua'a yivi tu'va jiin ra, ni tu ni iyo kua'a yivi kuña'nu ja ta'u jniñu, ti ni tu ni iyo yivi ja ni kuu se'e yivi ka kuña'nu ga.

²⁷ Ko ja na kukanuu yivi tu'va un jiin yivi ka kuña'nu, ni nakaji Yandios ro'o ja ka ndo'o ini yivi un ja tu tu'va kuiti ra jiin ja tu kuajniñu kuiti ro'o naa ra, chi ka ndo'o ini i ja kui'ya xaan kanda ra.

²⁸ Ko su'va ni nakaji ya yivi kui'ya ja tu kuanjniñu kuiti, yivi ja ni ka skexiko chaa ka ndo'o vixi ini ja tu'va i xi ja kuña'nu i nuu ñuyivi ja'a. Ko ni nakaji Yandios ro'o naa ra, ti ni stuu ya ja kuu sa'a ra naa ra taka jniñu kuni ya, ti sia'an na kukanuu yivi ka ndo'o vixi ini ja ka kuña'nu i.

²⁹ Sia'an ni sa'a Yandios nava ni ñin yivi tu kondo'o vixi ini jiin inijnuni ja kuña'nu i nuu Yandios.

³⁰ Ja kuu maa ra naa ra ni sa'a Yandios ja ñin ni ga ni ka nduu ra jiin Cristo Jesús, chi ni ka kandixia ra ya. Ja yukan ni ka ni'in ra inijnuni ndichi ga, chi ni ka jini ndaa ra ja ni ji'i ya ja'a yo. Ti sia'an na na ni'in ta'u yo nuu ya, ti tukaa jna'nu ndatu yo jiin kuachi yo, chi ni sa'a ya ja na ndundoo yo, ti na koo ii yo nuu ya. Chi ni chunaa ya kuachi yo ja ni ji'i Jesús ja kuu maa yo.

³¹ Ti sia'an na koo nava yoso nuu tutu ii: “Nu ñin yivi kuni ndo'o vixi ini, ti va'a ga na kondo'o vixi ini i jiin maa jnu'un ja ni sa'a Jito'yo ja'a yo”, kachi.

Xndaku Pablo ja ni ji'i Cristo

2

¹ Ñani, ti ru'u, na ni jaa ri nuu kanchuku ra ñuu Corinto, kaji xaan ni xndaku ri jnu'un Yandios nuu ra siki jniñu ña'nu ni sa'a Cristo, ko tu ni ka'an ri mani jnu'un ndichi ja tu chaku ini ra.

² Ti ñin jinu ni ni chundee ini ri ja tu nau inga jnu'un ndakuni'in ri ja xndaku ri nuu ra, chi ñin jiña ni maa jnu'un Cristo Jesús ja ni ji'i ya nuu nda'a cruz ja ni nama ya yo'o.

³ Ti na ni jaa ri nuu kanchuku ra, tu kuiti jnu'un ndee ini ri iyo ja kundee ri jiin jniñu ni ja'a ya, ti yu'u ri keja'a ri jiin jniñu un ja nanu ni'in ri.

⁴ Ti na ni ka'an ri jnu'un un nuu ra naa ra, ni tu ni ndo'o vixi ini ri ja ka'an ri mani jnu'un ndichi nava ka ka'an yivi naa i. Chi su'va jiin maa jniñu ña'nu Espiritu Yandios ni xndaku ri nuu ra.

⁵ Sia'an ni xndaku ri nava na kandixia ra maa jniñu ña'nu Yandios, ansu ja kandixia ra jnu'un ndichi ka ka'an yivi ja tu ka janta'u i jnu'un Yandios.

Ndaku ni'in Pablo nasa kuu Espiritu Yandios

⁶ Ti ru'u Pablo, ja xndaku ri jnu'un siki Cristo Jesús, jandaa ndixia kuu ja ndichi xaan jnu'un un. Ti yivi ni ka kandixia jnu'un un ka kuu ndichi ndixia i, ti ansu yivi ka kuña'nu ja tu ka janta'u jnu'un Yandios siki Cristo Jesús. Ti yivi un va'a ga na naa i.

⁷ Ti jnu'un ja ka'an ri kuu maa jnu'un Yandios ja ndichi ga, ja undi na jana'an vijna tu ja'i ndenda nuu yivi ñuyivi, chi sia'an ni kachi Yandios ja na kasi inijnuni i nava tu chaku ini i. Chi undi na ti

xnukoo ga ya ñuyiví, ni chu'un ini ya síki yo'o nava na kandixia yo, ti na ni'in yo jnu'un ndichi un nava na nduña'nu yo ja keta'u yo vijna, ti kuchaku yo ja kuu saa ni. Sia'an ni kachi Yandios ja kuu yo'o naa yo.

⁸ Ti jnu'un ndichi Yandios ja ka'an síki Cristo, ni ñn chaa ka kuña'nu ja ka ta'u jniñu nuu ñuyiví ja'a, tu chaku kuiti ini da, chi nu ni chaku ini yiví un jnu'un ya, ti va tu ka'ni kuiti da naa da maa Jito'yo ja kuu ya nuu nda'a cruz niku, ja kuña'nu xaan ga ya.

⁹ Chi su'va ni siuku ya nava yoso nuu tutu ii Yandios:

Taka ja ni satu'va ya ja kuu yiví mani jiiin ya.

ñn jnu'un ja jankiví ni jini kuiti i ja iyo.

Ti ni tu ni ka jiniso'o i ja iyo, chi ni ñn ja ni kii kani jnu'un nuu i.

Kachi tutu.

¹⁰ Ti sia'an kuu ndixia chi ni xna'an Yandios yo'o maa jnu'un ndichi ndixia ja kuu síki Cristo. Ti jiiin jniñu ña'nu maa Espíritu Santo ya, ni xna'an ya nuu yo, chi maa Espíritu Santo kuu ja jini va'a ndi'i kuiti, vasu undi inijnuni maa Yandios.

¹¹ Ti sia'an kuu ndixia chi ni ñn yiví tu jini nasa ndo'o ini inga yiví, chi maa ñn ni inijnuni i jini nasa ka ndo'o ini i. Ti suni sia'an kuu jiiin Yandios, chi tu ni ñn yiví ja jini nasa kuu ya, so ñni mani maa Espíritu kuu ja jini va'a.

¹² Ti yo'o ja ka kandixia Cristo, ni ka ni'in yo Espíritu ja vaji nuu maa Yandios, ti jiiin Espíritu Yandios ni ni'in yo inijnuni maa Yandios, ti tu ndo'o ini yo nanu ka ndo'o inijnuni yiví ñuyiví ja'a.

Vijna ti chaku va'a ini yo taka ta'u ni ja'a ya nuu yo, nava na kundee yo jiin jniñu ya.

¹³ Ti ru'u Pablo ka'an ri maa jnu'un ni xna'an Espíritu Santo nuu ri, ansu xndaku ri jnu'un ja ni kutu'va ri nuu yívi ñuyívi, chi maa Espíritu Yandios ni xna'an ru'u nasa ka'an ndaa ri maa jnu'un ya nuu yívi ni nakaji ya.

¹⁴ Ko yívi tu chaku ini nasa kuu maa Espíritu Yandios, tu janta'u i maa jnu'un ya, chi ka ka'an i ja jnu'un ndeva'a kuu. Ja yukan tu chaku ini i, chi tu ja'a i jnu'un ja kuncha Espíritu Santo, jiin ja ni chaku va'a ini i.

¹⁵ Ti yívi ja ni ni'in Espíritu Santo, ti chaku ndaa ndixia ini jnuni i nau kuu ja iyo va'a ti nau kuu ja tu iyo va'a. Ko yívi tu kancha jiin Espíritu Santo tu iyo ndaa inijnuni i ja ka'an i nau ja iyo va'a ti nau ja tu.

¹⁶ Chi sia'an kachi nuu tutu ii: “Yandios kuu Yandios, ti tundo jini kuiti nasa ndo'o ini maa Jito'yo. Ni tu ni ñn ja xndaku nuu ya. Yukan kuu ja tundo iyo kuiti.” Kachi tutu. Ti vasu sia'an kuu, ko yo'o naa yo ja ni ka ni'in yo Espíritu Santo, chaku ini yo nasa ndo'o ini inijnuni Cristo.

Xndaku Pablo ja ñn nuu na kava ini yívi ka kandixia

3

¹ Ti na kachi ri nuu ra naa ra ñani ja undi nuu, tu ni xndaku ri nanu xndaku yo nuu yívi ja jika i jiin Espíritu Santo, chi ja ni ka janta'u i ya. Chi su'va ni xndaku ri nava ka'an ri jiin yívi ja ka ñukuu ini nuu ñuyívi ja'a. Ti sia'an ni kunchuku ra nava suchi kuachi ja changa ga kuniso'o i jnu'un Cristo.

² Na ni xndaku ri jnu'un Yandios nuu ra, tu ni nduku ri jnu'un y#i ja tu chaku ini ra, chi ka kuu ra nava suchi lulu ja ni yaxin ga. Chi ka kuu ra nava suchi ti kua'nu ga ja kuu kaji i staa. Ti nava suchi kuachi un ka kuu ra undi vijna.

³ Sia'an ka kuu ra chi changa ga kondo'o ndaa ini ra, chi tu ka iyo #n nuu ini ra. Su'va ka kuu kuasun ini jna'an ra. Yukan sa'a ja tukaa ga ka iyo mani ini ra. Ka kanaa ra ti ka sas#n jna'an ra. Ja sia'an ka sa'a ra ti ka kuu ra nava y#vi #uy#vi ja'a, chi kua'an ra jiin nava ka ndo'o ini maa ra.

⁴ Ja ka ka'an ra: "Ru'u y#i jiin Pablo." Ti uu ga ra ka'an: "Ru'u ka y#i jiin Apolos." Nu sia'an ka ndo'o ini ra, #ansu #n ni ka kuu ra jiin y#vi ni'in ini un ja ki'in y#i nava kuni maa i nu?

⁵ #Nusa ti nau ja kuu ru'u Pablo xi nau ja kuu Apolos? Ti ja ka jini ra ja suni chaa junukuachi nuu Yandios ka kuu ri. Ja yukan jajni#u ya ru'u ja na xndaku ri jnu'un ya siki Cristo Jesús. Chi #n #n ri ka junukuachi sava'ni ga jni#u ni tatu Jito'yo nuu ri.

⁶ Nanu ja ru'u ni xndee #n ndikin lulu ja ni ka'an ri jnu'un Yandios siki Jesús. Ti Apolos ni kuu chaa ja ni chi'i da nducha nuu ndikin lulu un, chi ja ni xndaku ndaa da maa jnu'un ya nuu ra naa ra. Ti nanu sa'a Yandios ja ja'nu ndikin lulu un, suni sia'an ni sa'a ya jiin ra naa ra ja ni ka kandixia ndaa ra jnu'un ya. Ti kuan kuixia inijnuni ra jiin jnu'un ya.

⁷ Nusa ti tundo kuu ku#ti chaa ka sa'a jni#u. Ni chaa xndee ndikin lulu un jiin chaa ni chi'i nducha un, chi maa #n ni Yandios kuu ja sa'a taka jni#u un. Yukan kuu ja kuan kutu'va ri jiin jni#u ri, ti suni

Apolos.

⁸ Chi jandaa na kachi ri ja ñin ni ka kuu chaa ka sa'a jniñu un vasu ñin da ni xndee ti inga ni chi'i nducha, ti maa Yandios cha'u ya nuu ñin ñin da nasa kuu maa jniñu ni ka sa'a da.

⁹ Chi ru'u ka kuu ri chaa ka sajniñu ja kuu nuu maa Yandios. Ti ro'o naa ra ka kuu ra nava un itu ja sa'a ya ja ja'nu kua'a. Ti suni ka kuu ra nanu ñin ve'e ja sa'a Yandios.

¹⁰ Chi ni kunda'u ini Yandios nuu ri, ti ja yukan ni ja'a ya jniñu ña'nu ja na sa'a ri jniñu nuu ra, naa ra nanu ñin albañil tu'va xaan ja va'a jini da chikua'a da nasa ku'va kani da nama ñin ve'e. Chi va'a ni satu'va ri jniñu un, ti siki nama yukan na sa'a uu ga da jniñu. Ti taka chaa na sa'a jniñu un, na koto va'a xaan da ja tu yuji da kendo kui'ya jniñu sa'a da.

¹¹ Ti Cristo kuu nanu yuu ka'nu xaan ja ndiso nama jiki ve'e un. Ja yukan kuu ja tu iyo ni ñin chaa kin sama jniñu un. ñin ni kuu ja tu kuu kin sama yo jnu'un Cristo Jesús jiin inga jnu'un.

¹² Ti chaa kin sa'a ve'e siki nama un, kuu nanu chaa kin xndaku jnu'un Yandios nuu ra naa ra. Yukan kuni ndaa yo nu kukutu jniñu sa'a da nanu kukutu taka ndajniñu va'a ja kuu oro, plata, xi yuu vii xaan. Xi kuu nanu yujnu, xi nanu icha, xi nanu ndayo'o.

¹³ Sia'an kuu ja kanuu ja na kunukuachi va'a chaa xna'an jnu'un Yandios, chi jaa ñin kivi ka'nu ga, ti yukan kuni ndijin yo naa nuu jniñu ni sa'a da. Chi xndichi Yandios da nasa kuu jniñu ni ka sa'a da, chi jiin ñu'un kii kivi un. Yukan na ti naa taka ndajniñu ja kayu, chi jiin maa ñu'un un kujnuni ini

yo nasa kanda maa jniñu ni ka sa'a ndi ñin ndi ñin da.

¹⁴ Ko nu tu ni kayu jniñu ni sa'a da, yukan na ti ni'in da ñin ta'u nuu Yandios.

¹⁵ Ko nu jniñu ni sa'a da ni ndi'i ni kayu, yukan na ti ni xnaa da ta'u da nuu Yandios. Vasu na nama ya maa da ti tu ki'in da nuu ñu'un, ko nanu ja ni ja'an da nuu ñu'un kuu ja tu ni kee va'a jniñu ni sa'a da.

¹⁶ ¿Ko vijna na kachi ri, xi tu chaku ini ra naa ra ja ka kuu ra nanu ve'e ii maa Yandios, ti kancha Espiritu ya jiin ra xi nu?

¹⁷ Ti nu nau ja kuni xnaa ve'e ii Yandios jiin jnu'un xndoña'an ja xndaku da nuu yivi, ti maa Yandios na xnaa ya chaa un. Chi ndoo xaan kuu ve'e ii Yandios. Ti sia'an ka kuu yo nanu maa ve'e ii ya.

¹⁸ Ti na kachi ri ja ni ñin ra koto ma xnda'u ra maa ra ja kani vixi ini ra ja ndichi ka'an ra, chi yivi jani vixi ini jiin jnu'un maa da, ka ka'an da nanu ka ka'an yivi ñuyivi ja'a. Koto sa'a ra sia'an, chi va'a ga jiin maa jnu'un Yandios na ndundichi xini da, vasu na kachi yivi ja ni kuña xini ra.

¹⁹ Chi na kachi ndaa ndixia ri ja yivi jani vixi ini ja ndichi xaan xini da, ko so nini mani maa jnu'un iyo nuu ñuyivi ja'a kuu, chi jnu'un ñaa kuiti kuu ja kuu nuu maa Yandios. Chi suni kachi nuu tutu ii: “Yivi jani vixi ini jiin jnu'un ndichi un ti vasu tu'va xaan da, ko jasi Yandios inijnuni i nava tu kejiyo da jiin nava ka ndo'o ini da”, kachi tutu.

²⁰ Ti suni kachi nuu tutu ii: “Jini va'a maa Jito'yo taka ja ka ndo'o ini chaa tu'va un, vasu tu nijniñu chi so ka ndo'o ka'a ini da”, kachi.

21 Ja yukan koto ndo'o vixi ini ra ja siuku ra nini jnu'un ja xndaku in in ra. ¿Ti ndoo sa'a ra sia'an? Ti ja ka jini ra ja maa Yandios kuu ya ni ja'a injnuni taka ri ja na kuu chindee ri ro'o naa ra jiin jnu'un maa ya, chi taka ja iyo ja ni ja'a ya nuu ra,

22 kuu Apolos, xi Pedro, xi ru'u Pablo ja ka xna'an ri jnu'un ya, ti tendi'i ja iyo nuu ñuyivi ja'a xiin ra. Taka ja iyo vijna jiin taka ja koo ga, ti vasu ja ni jil'i ra xi ni chaku ga ra nuu ñuyivi ja'a, ko tendi'i kuu ja kuu maa ra naa ra.

23 Chi jandaa ndixia kuu ja yi'i ra jiin Cristo ja ka junukuachi ra nuu ya, ti Cristo kancha ya jiin maa Yandios, ja nuu maa ya junukuachi Cristo.

Nava sajniñu chaa ka kuu apóstol

4

1 Nusa ti ro'o, yivi ñuu Corinto, kanuu ja na chu'un ini ra siki jniñu ka sa'a ri, ja suni muzu ka junukuachi nuu Cristo Jesús ja ni tatu Yandios ja sa'a ri naa ri. Yukan kuu ja ka jachanuu ri jnu'un Cristo ja kuu kivi vijna ja undi kivi ja ni ya'a un, tu ni kenda ndijin jnu'un un.

2 Yukan kuu ja ru'u naa ri, ka junukuachi ndaa ri jniñu ni ja'a ya ja ka ka'an ri jnu'un Yandios.

3 Ti ru'u Pablo, tu jitu ini ri ja nasa ka ndo'o ini ra siki ri. Ni tu sa'a ri nava ka ndo'o ini yivi ka kuña'nu nuu yivi ja'a, ni undi ru'u tu jini ri nu iyo ndaa jniñu sa'a ri xi tuu.

4 Ti vasu jini injnuni ri ja tu na kuachi yi'i jiin jniñu sa'a ri, ko ansu jiin yukan, ti ja iyo ndoo ri nuu Yandios, chi maa Jito'yo kuu ya kin xndichi ru'u.

⁵ Yukan kuu ja tu nde'e ra siki ri ja nasa jika ri jiin jniñu Yandios, chi tu ja'i jaa kivi ja na ki'in ya jniñu yo. Chi undi na nchaa maa Jito'yo, ti sa na keni'in ya nuu ndijin taka jniñu yisa'yí ndeo nu iyo va'a xi tuu. Ti stuu kaji ya nasa ka ndo'o inijnuni taka yiví. Yukan na ti sa kuajnu'un ya ñn ñn yiví nasa kuu maa jniñu ni ka sa'a i ja ni tatu ya.

⁶ Ñani, ja ka kandixia ra Cristo, na kachi ri ja taka ja'a ni ka'an ri nava na chaku ini ra naa ra, nasa kuu siki jniñu ka sa'a chaa ka xndaku nuu ra. Ni ndakuni'in ri siví ri jiin siví Apolos, nava na kujnuni ini ra nasa ka junukuachi ri nuu jniñu Yandios. Ti sia'an na chaku ini ra nava yoso nuu tutu ii, ti tu kondo'o ini ra inga jnu'un ja tu yí'i jiin jnu'un Yandios. Nu sia'an na sa'a ra, yukan ti tukaa skexiko ra chaa ka ka'an jnu'un Yandios, ja ñn da kuajnu'un ra ti inga da tuu.

⁷ Ti ru'u Pablo na kachi, ¿Nau ni xndaku nuu ra naa ra ja ka ndo'o vixi ga ini ra siki ñn chaa ja ni xna'an jnu'un ya nuu ra, ti ka skexiko ra nuu uu ga chaa ja ni xna'an jnu'un ya nuu ra? ¿Nau ni xndaku sia'an? ¿Ti nau jnu'un iyo ja tu ni kutu'va ra nuu chaa ni xna'an jnu'un ya nuu ra? Nu sia'an kuu, ¿ti ndoo ka ndo'o vixi ini ra ja mani maa ra ni kutu'va jnu'un va'a un, ti tu ni ni'in ra nuu Yandios nu? Chi mani maa ya ni taji chaa ja ni xna'an jnu'un un.

⁸ Va ka jani ini ra ja ja ni kutu'va xaan inijnuni ra jiin jnu'un ndichi, ti va tukaa nandi'i kuiti ra naa ra inga jnu'un, chi va ka ndo'o ini ra ja, ja ni nduñá'nu ra naa ra nuu Yandios. Ti nu sia'an va ja ka ndiso ra ñn jniñu ña'nu ga nuu ya vijna, vasu ru'u naa ri ni ka xndaku ri nuu ra ja na ni'in ra inijnuni tu'va

un. Ko vijna ti nu ja ka kuña'nu ndixia ra jiin jniñu ña'nu ga un, nusa ti va'a ga kuaja ri yukan nava na ni'in ri ñin jniñu ña'nu suni nuu kanchuku ra ka ta'u ra jniñu.

⁹ Xaan ga va'a nu sia'an iyo jiin ra naa ra. Ko ru'u, chi ka kuu ri apóstol nuu ya, ti tu kua'a ya jnu'un ja kunchuku ri nanu maa ra naa ra. Chi su'va ndo'o ini ri ja ni sa'a ya ja na kondo'o ri nundo'o, ja ni xndoo kui'ya ga ya ru'u ja kuu taka ga yivi, nanu ñin chaa ja ni jna'nu ndatu ti kuū da. Nava ja ni chu'un ya ru'u nuu ñuyivi ja na kotonchaa yivi naa i ru'u jiin ángel iyo andivi.

¹⁰ Ko ja siki jnu'un Cristo Jesús ka ndo'o ini yivi ja ni ka sanaa injnuni ri. Ti maa ra va ka ndo'o ini ra ja ni ka ndundichi ga xini ra jiin jnu'un Cristo. Ka ndo'o ini yivi naa i ja tundo kuu kuiti ri, ti maa ra va ka ndo'o ini ra ja ka kuña'nu ra. Chi ka ni'in ra ja yiñu'un nuu yivi, ko ru'u naa, ri chi su'va ka skexiko yivi ru'u naa i.

¹¹ Sia'an ka ndo'o ini ra, ko nde'e ra nuu ri nasa ka jika yo nuu ñuyivi ja'a. Chi undi vijna ka jna'an ri nundo'o jiin jniñu ka ndiso ri. Iyo ka ji'i ri soko xi ka ichi ri nducha, ti suni kumani sa'ma ku'un ri. Ni tu ka ñava'a ri ve'e nuu kunchuku ri, ti ka sa'a yivi nava kuu ini i jiin ri ja ka kuni kua'a i tau ri.

¹² Ka nduku ndee xaan ri ka sa'a jniñu ri jiin nda'a ri ja na ni'in ri ja kuchaku ri. Ti ka ka'an ndeva'a yivi nuu ri, ko ka janta'u ri ti va'a ka'an ri jiin yivi un. Suni ka jito u'u yivi ru'u, ko ka janta'u ri suni, chi tundo iyo ja kuiti ini ri.

¹³ Ka ka'an ndeva'a kuiti yivi jnu'un kue'e siki ri, ko maa ri ka iyo mani ini ri jiin yivi un undi vijna. Ka skexiko i ru'u nava ñin jayaka katuu ichi.

14 Ti jnu'un ja'a ka'an ri, ko ja na chunso'o ra ti chu'un ini ra nasa kunchuku ra ansu ja na kukanuu ra, chi kunda'u ini ri ro'o. Yukan kuu ja xndaku ri nanu nuu se'e ri.

15 Sia'an ka'an ri chi vasu na koo uxi mil chaa xndaku jnu'un va'a Cristo nuu ra naa ra, ko ansu tendi'i kunda'u ini nuu ra naa ra, chi nini ru'u, ja kuu ri nanu tata ra, ja maa #n ni ri ni ka'an jnu'un Cristo Jesús nuu ra naa ra undi nuu.

16 Ja yukan kanda'u ri ja na nde'e na kotonchaa ra nasa siuku ri jiin jnu'un ya.

17 Ti ja siki yukan na jaa Timoteo, #n chaa ja kuu nanu se'e ri siki ja ni kandixia da jnu'un Jito'yo ja ni ka'an ri nuu da. Ti va'a siuku da jnu'un un, ti maa da na kachi nuu ra naa ra siki nasa siuku ri ichi Yandios ja kandixia ri Cristo Jesús. Ti jnu'un nava kandixia ri, yukan xndaku ri nuu yiv'i ka kandixia ja kanchuku i taka ñuu.

18 Ko sava ra ja ka kuu ichi ini siki ri, ja ka ndo'o ini ja tukaa jaa kuiti ri nuu kanchuku ra ja xndaku ni'in ri jnu'un un nuu ra.

19 Ti sia'an ka ndo'o ini ra ko ansu sia'an kuu, chi nu kuni maa Jito'yo, ti yachi ni kuaja ri, ti na nde'e yo nasa kanchuku ra. Ti taka chaa ka kuu ichi ini siki ri, ti tu nde'e ri nuu da jiin jnu'un ka'an da. Chi su'va kotojnuni ri da nu ndixia da ja ka sa'a ndaa da jniñu ja kuni Yandios.

20 Sia'an kin sa'a ri, chi nu ta'u Yandios jniñu, tu kuu jiin mani maa jnu'un ja kuni ndijin yo. Chi su'va jiin maa jniñu sa'a da, yukan kuu ja na nde'e yo nu iyo ndaa ja nu ndixia da ja ndiso jniñu da nuu Yandios xi tuu.

21 Ko jikajnu'un ri ro'o ja kanchuku ñuu Corinto,

¿Nau ja iyo va'a? ¿Nu na jaa ri, va'a ga nduxaan ri nuu ra siki ja tu iyo va'a jniñu sa'a ra, xi va'a ga ndajnu'un vii yo jiin jnu'un mani ini nu?

Ka'an Pablo siki jnu'un yisikin chaa jna'an

5

¹ Ni ni'in ri jnu'un ja ñin chaa kancha jiin ra un nchaka da nana uu da. Ti na kachi ri ja tu iyo va'a kuiti un, chi ni yivi ja tu ja'i kuni kuiti i jnu'un Yandios tu ka sa'a i sia'an.

² Ti vasu sia'an iyo, ko ni tu ka nde'e kuiti ra nuu jniñu sa'a chaa un. ¿Ndoo tu kukui'ya ini ra naa ra ja sia'an kanchuku ra? Ja sa su'va ka ndo'o vixi ini ra jiin jniñu ka sa'a ra. Su'va chajiyo ra chaa un na ki'in da niku, ansu ja ka ja'a ini ra ja najna'an da jiin ra naa ra.

³ Ti ru'u, vasu tu kancha ri jiin ra naa ra, ko ja jini ini ri nasa koo chaa un.

⁴ Ti nu ni ka ndututu ra siki ja chiñu'un ra Jito'yo Jesús, ti sa'a ri nanu ja kuncha ri yukan jiin maa jniñu ña'nu ndiso ri nuu Jito'yo Jesús,

⁵ ti jiin jniñu ya na chajiyo chaa un na ki'in da. Ti na nachi'i yo da nuu nda'a ja'u'u un, nava tukaa ga kivi da jiin ra naa ra. Sia'an na kondo'o da jiin yiki kuñu da, ti na nakani ini da nava na ni'in ta'u añu da kivi na nchaa tuku Jito'yo Jesús.

⁶ Koto kondo'o vixi ini ra naa ra ja iyo va'a kuachi sa'a chaa un. Xi tu jini ra ñin jnu'un ja ka'an sia'an: “¿Vasu ti'li ni levadura ko keni'no ni tu'u chii yujña iya nu”? kachi.

⁷ Nusa ti tukaa kua'a ra jnu'un ja kenda tuku inga jniñu ndeva'a nanu ka sa'a ra niku. Chi nu na kua'a ini ra kunchuku ra sia'an, ti kuikun

jna'an jniñu kue'e un jiin ra naa ra, chi kuu nanu levadura ja keni'no ni tu'u chii yujña. Xnaa ini taka jniñu kue'e un na kuxio ki'in, ti kunchuku yiñu'un naa ra nava na kuu ra nanu staa stila ja tu yi'i levadura, nanu ñn staa va'a ja kaji yo taka viko pascua. Ka kuu ra nanu staa stila va'a un, chi ja ni ka kandixia ndaa ra Cristo. Ja yukan, koto siin ga ra jiin jniñu ndeva'a un. Chi jandaa ndixia ja ni ji'i Cristo Jesús ja ni soko ya maa ya ja'a yo, nava tukaa ga siin yo jiin taka jniñu kue'e un. Ni ji'i ya nanu lelu ja ka soko yivi Israel taka viko pascua.

⁸ Nusa ti na koo siini yo ja nuku'un ini yo nava ni ji'i Cristo ja'a yo, ti tukaa kondoo ini yo taka jniñu nava ni sa'a yo na changa ga kandixia yo Cristo, chi undi nuu ni ka jika yo jiin jniñu yo ja kuu nanu ja yi'i levadura. Ko vijna ka kuu yo nanu staa stila ja tu yi'i levadura. Ja yukan na kundio ini yo ja siuku ndaa yo jiin jnu'un Cristo Jesús.

⁹ Nuun ga tutu ja ni chaa ri nuu ra naa ra, ni kachi ri ja tu kejna'an ra jiin yivi ka yisikin chaa jna'an sia'an.

¹⁰ Ko ansu jiin yukan ka'an ri ja na kuxio ra ñn jinu ni jiin yivi un naa i, ja sia'an ka sa'a i ja ka kuu i yivi siini, ni jiin jna'an i ja ka ndoo kue'e ini i siki ñn ndajniñu, ni jiin ja ka sakui'na i, ti ni jiin yivi siin ka nchañu'un sava'ni ga santu, ja tu kuu maa Yandios ja kancha andivi. Sia'an ka'an ri, ko ansu ja koto ma kejna'an ga ra jiin yivi un ja chajiyo ra ñn jinu ni, chi nu sia'an ti va'a ga na kuxio ra nuu ñuyivi ja'a.

¹¹ Ko nu iyo yivi ja ka'an ja kandixia i Cristo, chi nu kanda i nanu yivi ndeva'a un, ti tukaa kivi nduu kuiti ra jiin i naa i. Ti nu kuu i yivi siini ja

jika jiin ña'an, xi yiví ndo'o kue'e ini siki sava'ni ga ndajniñu ja kuni kuñava'a i, xi yiví nchañu'un santu, xi yiví nduku ña'an ja skuiti ini nuu yiví, xi yiví jil'i ndixi, xi yiví kui'na i, ti yiví kanda sia'an, koto kiví nduu ga ra jiin i, ni tukaa kaji ra staa jiin yiví un.

¹²⁻¹³ Ko ansu jniñu ru'u kuu ja sa'a ndaa ri siki yiví ja tu yil'i jiin yo nuu ichi Yandios, chi maa Yandios kuu ya kin sa'a ndaa siki yiví un. Ko yiví yil'i jiin ra naa ra ja ka kandixia jnu'un Cristo Jesús, kanuu najista ra i ja na sa'a ndaa ra jniñu sa'a i. Ti chaa sa'a sia'an jiin nana uu da un, ru'u Pablo, ta'u ri jniñu ja nu ni ka ndututu ra, ti keni'in chaa un na ki'in da.

Xndaku Pablo ja tu kankuachi siki jna'an i undi nuu sticia

6

¹ Nu ñin ra kuni kankuachi siki ñin ñanijna'an ra, ¿Ndoo tu ka ndututu ra naa ra ti sa'a ndaa ra kuachi da nuu taka ñani jna'an yo ja ka kandixia i Jesús ansu ja kankuachi ra undi ve'e sticia nau kuachi iyo jiin ra naa ra?

² ¿Va nu tu ka jini ra naa ra ja yiví ka kandixia Jesús, ti ñin kiví na sa'a ndaa i jniñu ka sa'a yiví ñuyiví ja'a nu? Ti nu ro'o naa ra na sa'a ndaa jniñu yiví ñuyiví, ¿ndoo tu ka xndichi ra kuachi lulu ja ka sa'a nuu jna'an ra ja na ndundaa nu?

³ ¿Xi tu ka jini ra ja jaa ñin kiví ti kin sandaa yo undi jniñu taka ángel andiví? Ti nu sia'an iyo ja kuu jiin ángel, nusa ti na sa'a ndaa yo ñin kuachi lulu ja jna'an yo nuu ñuyiví ja'a.

⁴ Nusa ti nu tu kanchuku mani ra ja siki ñin kuachi lulu ja tu iyo ja'a ni tu iyo xini, ti nu tu kuu sa'a ndaa maa ra naa ra, nusa ti nduku ñin chaa ja tu ndiso ni ñin jniñu ja kuu nuu ra naa ra, ti maa da na xndichi kuachi un, nu tu kuu sa'a ndaa maa ra naa ra.

⁵ Sia'an na kachi ri nu tu kukanuu ra naa ra. ¿Va nu tu iyo chaa tu'va jiin ra naa ra ja na sandaa da siki kuachi ñanijna'an da nu?

⁶ Tu iyo va'a kuiti ja sia'an ka sa'a ra, chi ka kuu ra yivi ka kandixia, ti ka kankuachi siki jna'an ra vasu undi ve'e sticia, ja chaa un tu ka kandixia da jnu'un kandixia yo.

⁷ Ti kuachi kuu ndixia un ja nuu nuu ka kanaa ra. Va'a ga na saka'nu ini nuu jna'an ra ti na kukuee ni ansu ja ka ja'an ra undi ve'e sticia, chi ñin nuu kanda ra.

⁸ Tu ka jani ini ra nasa kunchuku ra ti sa su'va ka skexiko jna'an ra, ti taka ra kanda sia'an.

⁹ ¿Xi tu ka jini ra ja yivi kancha ndeva'a, tu ni'in ta'u i ja na jaa i ñuu nuu ta'u Yandios jniñu? Ja tu kujnuni ini ra ja nuu ta'u Yandios jniñu, tu kivikoyo yivi jika jiin jnu'un si ini ja ndajnu'un da jiin ñasi'i, xi ña'an ndajnu'un jiin chaa, ni yivi ka kandixia xaan sava'ni ga santu, ni yivi yisikincha jna'an ja yisikincha da ñasi'i da, xi ña'an yisikincha yhi ña, ni chaa ja kixi jiin inga chaa,

¹⁰ ni yivi kui'na, ni yivi kuasun ini, ja ndio ini kenchaa i ndajniñu jna'an i, ni yivi ji'i ndixi, ni yivi ka'an ndeva'a siki jna'an, ni yivi sakui'na sava'ni ga ndajniñu. Ti taka yivi kanda sia'an, tu nita'u i ja kivi i ñuu nuu ta'u Yandios jniñu.

11 Ti sia'an ni ka jika sava ra naa ra niku, ko vijna tukaa ga. Chi ja ni sa'a ndoo ya ro'o jiin kuachi ra. Chi yivi ndeva'a xaan ni ka kuu ra, ko vijna tukaa ga, chi ja ni kenchaa ya kuachi un siki ra, nava vijna ti kunukuachi ra nuu ya, vasu undi nuu ja ni ka jna'nu ndatu ra jiin kuachi ra niku. Ko vijna tukaa ga, chi ni kachi Yandios ja tukaa jna'nu ndatu ra siki kuachi ra. Chi sia'an ni sa'a Yandios ja jiin jniñu ni sa'a Jito'yo Cristo Jesús, jiin jniñu ña'nu maa Espiritu Santo ni keta'u ra nuu ya.

Iyo ndoo ii yiki kuñu yivi kandixia

12 Iyo yivi ja ka'an: “Taka ni jniñu iyo va'a ja sa'a yo nu kuni yo”, kachi. Ti jandaa kuiti kuu jnu'un un, vasu ansu tendi'i iyo va'a, chi kuu sa'a yo taka ni nuu jniñu ja kuni yo, ko ansu tendi'i un kanuu ja sa'a yo. Taka ni iyo va'a, ti suni taka ni kue'e nu tu kani va'a ini yo.

13 Iyo inga jnu'un ja ka'an yivi: ¿Ndoos ñava'a yo ndeyu nu tu kaji yo ti ndoo ñava'a yo chii nu tu chu'un yo ini? Ti jandaa kuu un, ko jaa ñin kivi ti nasama ndi'i Yandios ndinduu jniñu ja'a. Ni tu kuañu ni'no yo yiki kuñu yo ja kusikinchaa jna'an yo, chi ansu ni ja'a Yandios yiki kuñu yo ja kusikinchaa yo. Su'va ni ja'a ya yiki kuñu yo ja na kunukuachi yo nuu maa Jito'yo. Chi maa ya kuu ja ndito yiki kuñu yo.

14 Jaa ñin kivi ti naxndoto Yandios yo'lo jiin jniñu ña'nu ya sia'an nanu ni naxndoto ya Jito'yo.

15 ¿Xi tu ka jini ra ja taka yo naa yo kuu nanu yiki kuñu Cristo Jesús nu? ¿Xi kuu kenchaa yo yiki kuñu Cristo Jesús ti skejna'an yo jiin yiki kuñu ñin ña'an si xaan ini nu? ¡Jandaa kuiti ja tu kuu sia'an!

16 ¿Xi tu ka jini ra ja nu ñn chaa na kejna'an da jiin ñn ña'an sñ xaan ini ti ñn ni ga ni kuu yiki kuñu da jiin ña'an un nu? Chi jini ra ja kachi nuu tutu ii Yandios: “Ndĩnduu da ni kuu ñn ni ga yiki kuñu”, kachi.

17 Ti suni sia'an nu ñn yivi na kejna'an jiin maa Jito'yo, ti ñn ni ga ni nduu i jiin ya, chi ni kandixia ndaa i.

18 Nusa ti xndoo jnu'un yisikincha jna'an un, chi sava'ni ga kuachi lulu na sa'a ñn yivi, tu yi'i un jiin yiki kuñu i, ko yivi yisikincha jna'an, jañu ni'no i maa yiki kuñu i ja sa'a i sia'an, ti jiin yukan ncha kuachi ga i.

19 ¿Xi tu jini ra naa ra ja yiki kuñu ra kuu ñn ve'e ii nuu kancha maa Espíritu Santo ja ni ja'a Yandios? Ja yukan kuu ja ansu maa ra xiin yiki kuñu ra,

20 chi ya'u xaan ni ja'a Yandios ro'o naa ra. Ja yukan na kava yĩñu'un ra ja chiñu'un ra ya ja sa'a ra mani jniñu va'a undi jiin yiki kuñu ra, jiin ni ini ni añu ra, chi ja kuu maa ya kuu.

Jnu'un xndaku Pablo nuu yivi ka nanda'a

7

1 Vijna ti ru'u Pablo na kachi ri ja siki taka jnu'un ni ka jikajnu'un ra ru'u nuu ñn tutu ja ni ka taji ra nuu ri. Ti jandaa ndixia kuu ja kendo va'a ñn chaa nu tu koo ñasi'i da.

2 Ko siki jniñu yisikincha jna'an un, ti va'a ga ja ñn chaa un na koo ñn ni ñasi'i da, ti suni ñn ñasi'i na koo ñn ni yii ña.

3 Ti yii ña un na kua'a da maa da nuu ñasi'i da ja kuu da yii ña. Suni ñasi'i un, na kua'a va'a ña maa ña nuu yii ña ja kuu ña ñasi'i da.

4 Chi ñasi'i un tu kuu sa'a ña ja kuni ña jiin yiki kuñu ña, chi yii ña xiin yiki kuñu ña. Ti suni chaa yii un tu kuu sa'a da ja kuni da jiin yiki kuñu da, chi ñasi'i da kuu ña'an xiin.

5 Ja yukan kuu ja ni chaa ni ñasi'i tu kuu sasiin i maa i nuu ñanijna'an i. Ko nu iyo ñin jniñu kanuu ja kin kakanta'u i nuu Yandios ja kuu ti'li ni kivi, ti kuu ndajnu'un mani da ja tu kunchuchu nduu da, ti yachi na ndeokuñi da ja na najna'an da naa da, nava tu ska'an ja'u'u un ro'o naa ra, ti kivi nduu ra naa ra jiin inga chaa xi jiin inga ñasi'i, ti tivi nuu jniñu kuu.

6 Taka jnu'un un ka'an ri nanu ñin jun'un xndaku ri, chi ansu ta'u ri jniñu ja sia'an na koo. Yivi kundee kuncha maa sia'an ni, ti sia'an na kuncha i, ko yivi tu kuni kuncha maa ñin, va'a ga na nanda'a i.

7 Chi ndo'o ini ri ja iyo va'a ja taka chaa na kunchuku maa ñin da nanu ru'u, ko siki ja siin siin ta'u ni ja'a Yandios nuu ñin ñin yo, ti siukan na koo, chi sava yo ni ni'in ñin nuu ta'u, ti uu ga yo nuu inga ta'u.

8 Ko ja kuu chaa kancha maa ñin xi ña'an kancha maa ñin jiin taka ña'an ni kendo maa ñin, na kachi ri ja iyo va'a nu tu nanda'a yivi un nanu ru'u.

9 Ko nu tu iyo ta'u i ja kuncha maa ñin i, ti va'a ga na nanda'a, chi va'a ja na nanda'a i, ti ansu kondo'o kue'e ini i siki ichi nuu sii ini.

10 Ko yivi ni ka nanda'a, na ta'u ri jniñu, ko ansu ja ndo'o ini maa ri, chi ja ni kachi maa Jito'yo kuu ja ñin ñasi'i tu kuu xndoo ña yii ña.

11 Ko nu nau ñaa na xndoo yii, ti na kuncha ña sia'an ni, xi na ndeokuñi ña jiin yii ña, ko tu kuu ja

nanda'a ña jiin inga. Suni sia'an kuu jiin chaa, chi tu kuu ja xndoo da ñasi'i da, ti kusin da ki'in da.

¹² Ti ja kuu taka ga yivi na kachi ri in jnu'un ja tu ni ka'an maa Jito'yo, ja nu ñasi'i in ñanijna'an yo tu kuu ña ñaa kandixia, ko nu kuu ini ña ja kuncha ña jiin da, ti maa da tu kuu xndoo da ña.

¹³ Suni sia'an nu in ña'an ni nanda'a jiin in chaa tu kandixia, ko nu kuu ini da ja kuncha da jiin ña, ti tu kuu xndoo ña da.

¹⁴ Chi in chaa ja tu kandixia yi'i da suni nda'a maa Yandios siki ja ni najna'an da jiin in ña'an kandixia. Xi in ña'an tu kandixia suni yi'i ña nda'a maa Yandios siki ja ni najna'an ña jiin in chaa kandixia. Chi nu ansu siukan sa'a ya, ti se'e chaa un naa da, tu kuenta'u ya i nanu ja ka kuu i se'e yivi tu kandixia. Ko ansu sia'an kuu, chi su'va nakinse'e Yandios suchi kuachi un se'e yivi ka kandixia.

¹⁵ Ko vijna ti nu yi in ñasi'i kandixia xi ñasi'i in chaa kandixia tu kuni kandixia, ti kuni xndoo jna'an i ti va'a ga na kusin, nava na kendo nuña yivi kandixia un, ti na kukuee kuncha i, chi Yandios tu kuni ya ja siin kanaa i nu tu kuu kunchuku mani i.

¹⁶ Chi ro'o ja kuu ra ñasi'i, tu jini ra ja sanaa ti kandixia yi ra sa'a ra ti na nita'u da. ¿Ti sa ni tu ro'o ja kuu ra yi tu jini ra ja sanaa ti kandixia ñasi'i ra sa'a ra ti na nita'u ña nu?

¹⁷ Ti vasu tu kejna'an kunchuku ra, ko na nda-jnu'un mani ra jiin yi ra xi jiin ñasi'i ra ja tu kandixia, sia'an nava kuni maa Yandios. Ti sia'an na koo nava ni kuncha ra undi nuu na ti kandixia ga ra. Suni sia'an na koo vijna, ja ja ni kandixia ra nava kuni maa Yandios ja ni ja'a ya nuu ra.

Ti jnu'un yukan xndaku ni'in ri nuu taka yivi ka kandixia.

¹⁸ Nu ni kana ya iin chaa ja iyo iin seña nuu yiki kuñu da, ti sia'an na koo da. Ti nu ni kana ya iin chaa ja tu yivi seña yiki kuñu da, ti suni siukan na koo da.

¹⁹ Ti tundo sa'a nu iyo seña yiki kuñu yo xi tu, ko kanuu xaan ga ja na siuku ndaa yo taka jniñu ta'u Yandios.

²⁰ Ti iin iin ra na kusii ini ja kendo ra nasa ni kana Yandios ro'o ja ni kandixia ra.

²¹ Nu muzu ja ni jaan yivi kuu ra na ni nakana ya ro'o, ti koto xndi'i ra ini ra, chi nu kuu keta'u ra, ti iyo va'a ja siukan na sa'a ra.

²² Chi chaa ja kuu muzu ja ni jaan iin yivi, ti ni nakana Jito'yo da ja na kandixia da, ti ja ni keta'u da nuu kuachi da un, chi ni kendo nuña da ja kunukuachi da nuu maa Jito'yo. Suni chaa ni iyo nuña da ja sajniñu da ja kuu maa da, na ni nakana Yandios ja na kandixia da, ni iyo nuñu da, da ko vijna ni nduu da muzu ja kunukuachi da nuu Cristo Jesús.

²³ Chi ya'u xaan kuu ja ni nakuan Yandios taka ro'o naa ra siki ja ni ndo'o ni nene Cristo Jesús. Ja yukan ko nu sajniñu ra nuu jniñu ndeva'a ja sa'a yivi ñuyivi ja'a, ti tu va'a.

²⁴ Ja yukan ñani naa ra, na kachi ri ja taka iin iin ra, siin jiin jniñu nava ni nakana Yandios ro'o, chi maa Yandios ni ja'a jniñu un nuu ra.

²⁵ Ti vijna na kachi ri iin jnu'un siki ña'an kuachi, iin jnu'un ja tu ni xndaku maa Jito'yo, vanuxia ni kunda'u ini Jito'yo nuu ri ja ka'an ri jnu'un ja'a. Ja

yukan ni jiña ya inijnuni ri ja na nakani ndaa kuiti ri jnu'un ja'a.

²⁶ Ja ni ini ri ja taka yivi, va'a na kendo i kunchuku i sia'an ni, ja tu nanda'a i siki ja iyo xaan nundo'o vijna.

²⁷ Ko nu iyo ñasi'i ra, ti koto xndoo ra ña. Ti nu tu iyo ñasi'i ra, ti koto nduku ra ña.

²⁸ Ko ja kuu ro'o chaa kuachi, nu ka kuni nanda'a ra, ti ansu kuachi kuu un. Suni sia'an ña'an kuachi, nu na nanda'a ra, suni ansu kuachi kuu un. Ko na kachi ri ja yivi ka nanda'a, kua'a ga nundo'o vaji nuu i ja koo ndo'o koo nene i nuu ñuyivi ja'a. Ti ja tu kuni ri ja kondo'o ra naa ra, yukan kuu ja ka'an ri.

²⁹ Ñani naa ra, na kachi ri siki ja kuiti kivi chaku yo ja kunukuachi yo nuu ya. Yukan kuu ja chaa ka iyo ñasi'i, na kukutu ga ini da siki jniñu maa Yandios ansu kukutu ini da ja kuu ñasi'i da.

³⁰ Yivi kukui'ya ini, koto kendo i jiin jnu'un kui'ya ini un. Ti yivi kusii xaan ini, koto kusii ini i sia'an ni jiin jnu'un un. Ti yivi ka jaan ndajniñu, koto kuñukuu xaan ini i ndajniñu un, na sa'a i ja tundo ñava'a i.

³¹ Ti yivi jitu ndi'i ini ja ni'in yi taka ja iyo nuu ñuyivi ja'a, ti va'a ga koto kundio ini i un, chi ñuyivi ja'a, ja yajni naa jiin taka ja iyo.

³² Ti ru'u Pablo, na kachi ri ja koto kundio xaan ini ra siki taka ndajniñu iyo nuu ñuyivi ja'a, chi chaa kancha maa in, ndo'o ini da nini jniñu maa Jito'yo, ja na kusii ini ya jiin da.

³³ Ti chaa ja iyo ñasi'i, ti jitu ndi'i ini da jiin sava'ni ga jniñu ja iyo nuu ñuyivi ja'a ja na kusii ini ñasi'i da jiin da.

³⁴ Suni sia'an s̄in s̄in jani ini ña'an iyo ȳi jiin ña'an kancha maa ñn, chi ña'an maa ñn un jitu ndi'i ini ña jiin jniñu maa Jito'yo, chi ndiyo ini ña ja kondoo ii añu ña jiin ȳiki kuñu ña ja kuu nuu maa Jito'yo. Ko ña'an iyo ȳi, chi ndi'i xaan ini ña ja siuku ña taka jniñu iyo nuu ñuyiv̄i ja na kus̄i ini ȳi ña jiin ña.

³⁵ Sia'an ka'an ri ko ja na kukuee kunchuku ra, chi ansu jasi ri ja nanda'a ra naa ra. Chi su'va ka'an ri ja na kukutu ini ra, ti n̄ini na kaka ȳiñu'un ra ja kuu nuu ichi Yandios.

³⁶ Ti nu ñn chaa iyo se'e si'i da, ti ja kuanya'a kuiya i, ti nu jani ini da ja va'a ga ja na nanda'a i, ti na sa'a da nava ndo'o ini da. Na kua'a da se'e si'i da ja nanda'a i, ti na koo ȳi i, chi ansu kuachi kuu un.

³⁷ Ko nu ñn chaa ni ndo'o ndaa ini da ja kuncha se'e si'i da sia'an ni, ja tu kua'a da i nanda'a i vasu ka nduku ȳiv̄i maa i, nusa ti na kuncha maa i sia'an ni nava kuni maa da, chi va'a ndo'o ini da ja sia'an.

³⁸ Nusa ti chaa xnanda'a se'e si'i, va'a sa'a da. Ti chaa tu xnanda'a se'e si'i, va'a ga sa'a da ja sia'an.

³⁹ Ti ña'an ja iyo ȳi, ȳinda'a ȳi ña maa ña ja kuu ni kuiyi chaku da. Ko nu ni ji'i ȳi ña, yukan ti ni kendo nuñu ña ja nanda'a tuku ña jiin inga chaa ja kuu ini ña, ko n̄ini jiin ñn chaa kandixia nuu maa Jito'yo.

⁴⁰ Ko jani ini ri ja ndatu ga koo ña nu na kuncha maa ña sia'an ni. Ti sia'an ka'an ri, chi jani ini ri ja suni jiin maa Esp̄iritu Yandios kuu ja xndaku ri jnu'un ja'a nuu ra naa ra.

Siki kuñu ja ka soko nuu santu

8

¹ Ti vijna na kachi tuku ri inga jnu'un siki kuñu ja ka soko yivi nuu santu i. Jandaa ndixia ja taka yo ka jini va'a, ti chaku va'a ini yo nasa kuu siki jnu'un un. Ti taka jnu'un ja chaku va'a ini yo un, sa'a ndixia ja na nduvixi ini yo ja ndo'o ini yo ja kanuu ga. Ko ansu sia'an kuu, chi su'va nu iyo jnu'un nda'u ini yo nuu ñani jna'an yo ja kandixia, ti nu sia'an sa'a yo, ti ja'a yo nundee ini nuu jna'an yo.

² Ko nu nau yivi ja jani vixi ini ja jini va'a i siki jnu'un un, ti changa ga chaku va'a ini i nava iyo.

³ Ko nu nau yivi na kuu ga ini nuu Yandios ja kanuu xaan ga yukan, ti yivi un kuu ja janta'u maa ya, chi kunda'u ini ya nuu i.

⁴ Nusa na kachi ri ñin jnu'un siki ja ka soko yivi nuu santu i. Ti jandaa ndixia ja taka santu iyo nuu ñuyivi, tundo kuu kuiti un, chi tu nau inga yaa iyo, chi maa ñin ni Yandios ja kancha andivi.

⁵ Ti vasu iyo yivi ka jani ini ja iyo tijni Yandios nuu andivi jiin ñuyivi, ti sia'an ka ka'an ndixia yivi ja iyo tijni Yandios nuu i jiin kua'a jito'o i.

⁶ Ko ja kuu nuu maa yo, chi maa ñin ni Yaa iyo ja kuu Tata yo Yandios. Ti maa ya ni sa'a taka ja iyo ñuyivi jiin andivi, ti suni maa ya ni sa'a taka yo'o naa yo. Ti suni maa ñin ni Jito'yo iyo, ya kuu Cristo Jesús. Ti maa ya xiin yo'o naa yo undi jiin taka ja iyo nuu andivi jiin ñuyivi.

⁷ Ko siki kuñu ja ni soko nuu santu un, chi ansu tendi'i yivi chaku va'a ini jnu'un xndaku ri siki ja ni ka nchañu'un i santu un na changa ga kandixia i. Ti vijna ja ka kandixia i nu na kaji yi kuñu un, ti kukue'e xaan ini i kaji i kuñu un, chi jini i ja kuñu

ni soko nuu santu un kuu. Ti vanuxia changa ga kujnuni va'a ini i jiin jnu'un Yandios, ti ka ndo'o ini i ja ni sa'a i ñn jniñu kue'e ja ni yaji i kuñu ni soko un.

⁸ Ko na kachi ri ja siki sava'ni ga ndeyu kaji yo, ti jiin un janta'u Yandios yo'o, ansu ja kaji yo sava'ni ga ndeyu un ti kendo va'a yo. Xi ja tu kaji yo ndeyu un, ti yukan kendo kui'ya yo nuu ya.

⁹ Ti vasu tundo iyo ja kasi ja kaji ra kuñu ni soko un, ko koto ra ñanijna'an ra, ja changa ga chaku va'a ini da jnu'un Yandios. Chi nu na kuni da ja yaji ra kuñu un, ti suni kaji da, vasu ndo'o ini da ja kuachi kuu.

¹⁰ Ko va'a ga ja tu kaji kuiti ra kuñu un, chi sandau kuni ñn ñani jna'an ra ja changa ga kutu'va va'a da jiin jnu'un Yandios, ja yaji ra ndeyu ni soko un ini ñn ve'e nuu kanchuku santu un, vanuxia jini va'a ra ansu kuachi kuu yukan. Ko nu siukan na sa'a ra, ti kuni ñani ra ja tu ja'i chaku va'a ini da jiin jnu'un Yandios, ti suni kaji da kuñu un, vasu ndo'o ini da ja kuachi kuu.

¹¹ Chi vanu ja tu'va ga ra jiin jnu'un ya ti sa'a ra sia'an, ko su'va jiña ra ichi ja kuu ñani ra ja kondo'o xaan ini da ja kuachi ndixia kuu ja ni yaji da kuñu ni soko un, vasu so stuji ra añu ñani ra ja changa ga kuixia ini da jiin jnu'un ya. Ko tu va'a ja xnaa ra ñani ra, chi suni ja kuu maa da ni ji'i Cristo Jesús.

¹² Ti nu sia'an sa'a ra taka jniñu un ja tu iyo va'a, ti so stuji ra añu ñani ra ja sa'a ra sia'an, chi kukui'ya ini da vanuxia changa ga kuixia inijnuni da jiin jnu'un Yandios. Ti ja sa'a ra kuachi un nuu ñanijna'an ra, ñn ni kuu ja nuu maa Cristo Jesús ni sa'a ra kuachi un, chi suni kandixia ñani ra nuu

Cristo.

¹³ Ja yukan ti na koto va'a yo naa ichi ki'in yo. Chi nu siki ndeyu un ndo'o ini ñani yo ja kuachi ndixia kuu, nusa ti va'a ga ja tu kaji kuiti yo ndeyu un, nava tu xnaa yo ñani yo ja kivi da nuu ichi kue'e, ti xnaa da maa da.

Jniñu xiin ñn apóstol

9

¹ Ti ru'u Pablo jikajnu'un ri, ¿iyo va'a ja kaji ri kuñu un xi tuu nu? ¿Ti ansu iyo ichi ri siki taka jnu'un un nu? Ko na kachi ri ja tu iyo ni ñn ley ja chayika ru'u ja siuku ri jnu'un ichi un nu tu kuni ri. Ko vasu iyo, ko maa ri kuu apóstol nuu ya, chaa ni taji ya jiin jniñu ña'nu ja'a. Ti maa ri ni jini ndixia ri nuu maa Jito'yo Jesús. Ti siki ja ni ka kandixia ra Jesús jiin jnu'un ni ka'an ri, yukan maa ra na kua'a jandaa kuiti ja ndiso jniñu ri nuu Jito'yo.

² Ti vasu sava yivi tu ka janta'u i ja maa ri kuu apóstol, ko ja kuu maa ra naa ra, chi apóstol kuu ndixia ri nuu ra naa ra siki ja ni skandixia ri ro'o ja ni ka xna'an ra maa Jito'yo. Ti jiin yukan kundaa ndixia ja maa ri kuu apóstol nuu Jito'yo.

³ Sia'an na ndeokani ri jnu'un ja'a nuu taka yivi ka ka'an siki ri.

⁴ Ko xnakan na kachi ri ja iyo ichi ri ja kaji ko'o ri taka ja na kua'a yivi nuu ri.

⁵ Ko suni iyo ichi ri ja nanda'a ri jiin ñn ña'an kandixia ja kuu ña ñasi'i ri nu kuni ri, ja na kunduu ña jiin ri nuu ichi jikonuu ri, nanu ka iyo ñasi'i taka ga apóstol, suni Pedro jiin chaa ka kuu ñani maa Jito'yo.

⁶ Uu ga apóstol ka ki'in xu'un ja ka chindee yivi ka kandixia ja na kuchaku da. Nusa ti ru'u jiin Bernabé, suni iyo ichi ri ja ki'in ri xu'un nuu i ja na kuchaku ri. ¿Xi ka jani ini ra ja nini maa ri naa ri kuu ja na sa'a inga jniñu ja na ni'in ri ja kuchaku ri nu?

⁷ Ti jikajnu'un ri, ¿xi iyo soldado ja chaku da jiin xu'un ve'e maa da nu? ¿Xi iyo chaa ja jitu tika'ya ti tu yaji da nde'e tika'ya un nu? ¿Xi nau chaa ñava'a kua'a xndiki, ti tu ko'o da lechu ti nu? Ti suni ru'u Pablo, ¿Iyo ichi ri ja kuchaku ri nuu jniñu sa'a ri ja ka'an ri jnu'un Yandios, xi tuu nu?

⁸ Ko nu kuu sia'an ti koto kani ini ra naa ra ja taka jnu'un ka'an ri ja'a kuu mani jnu'un ja ka ka'an yivi ñuyivi ja'a. Chi undi maa ley ja ni ja'a ya nuu Moisés ka'an sia'an.

⁹ Chi kachi nuu tutu ley ni ja'a Yandios: “Tu chu'un ra ñunu yu'u xndiki ra nu sa'a ti jniñu”, kachi. Ti ni kachi ndaa ya, chi ansu nini siki maa xndiki un kuu ja ni ka'an ya sia'an.

¹⁰ Chi suni ja kuu yo'o naa yo ni ka'an ya, chi ni ja'a ya ley yukan ja kuu maa yo. Chi chaa chi'i tata nuu ñu'un jiin chaa jaxin triu, ñukuu ini da ja na ni'in da jniñu ni sa'a da un kivi ndututu.

¹¹ Ti suni sia'an ru'u, nanu chaa ni saka triu un kuu ja ni ka'an ri jnu'un nuu ra, taka ja iyo nuu Yandios jiin Espíritu ya. Ti nu sia'an kuu jniñu ni sa'a ri, va tu kua'a kuu ja nandi'i ri ja kuchaku ri, nu na chindee ra naa ra ru'u.

¹² Chi nu sava ga chaa ka xndaku nuu ra, iyo ichi da ja ni'in da ya'u da nuu ra naa ra. Nusa ti vi'i ga iyo ichi tu ru'u ja kakan ri ya'u ri nusa. Ko ru'u tu ni jikan ri ja cha'u ra ru'u, chi ni tava ini ri ja

kuchaku ri ja jiñu maa ri, nava tu jakuiñi ri jiin jniñu ja ka'an ri jnu'un Yandios siki Cristo Jesús.

13 Ti siukan kuu ko ka jini va'a ra ja taka sutu nación Israel ja junukuachi ini veñu'un ka'nu un, chaku da jiin ndeyu ja ka soko yivi ini veñu'un un. Ti suni sutu junukuachi undi nuu altar yukan, chaku da jiin kuñu kuiti ja ka soko yivi naa i.

14 Ti suni siukan ni ta'u Jito'yo, jniñu ja chaa ka ka'an jnu'un Yandios nuu yivi ja na sa nanita'u i, iyo ja na ni'in da ja kuchaku da nuu maa jniñu un.

15 Ko ru'u Pablo, tu jikan kuiti ri ya'u ri nuu ra naa ra, ni ansu ja na cha'u ra ru'u kuu ja chaa ri tutu ja'a. Chi nu sia'an na kuu, ti va'a ga ja na kuñu ri, ti ansu ja kinya'u ri nuu ra naa ra. Chi nu tuu, ti tu kusii ini ri ja ka'an ri jnu'un Yandios nuu yivi.

16 Ti tu nduvixi ri jiin jniñu ja ka'an ri jnu'un Yandios siki Cristo, chi ja ni nakaji ya ru'u ja sa'a ri jniñu un. Ti kanuu jniñu un ja na siuku ri, chi na nda'u maa ri nu tu ka'an ri jnu'un ya.

17 Ja yukan kuu ja nu na ka'an ri jnu'un ya ja kusii ini maa ri, ti kuu ni'in ri ya'u ri. Ko nu chayika ri maa ri ja ka'an ri jnu'un ya, ti jiin yukan jandaa ja maa Yandios ni tatu jniñu ja'a nuu ri.

18 Ti ja ka'an ri jnu'un Yandios ja siki Cristo Jesús nuu yivi naa i jiin ni ini ni añu ri, ti yukan ni kuu ya'u ri ja ni'in ri, ti vasu iyo ichi ri ja kinya'u ri nuu jniñu sa'a ri, siki ja kuu ri chaa ka'an jnu'un Yandios.

19 Chi iyo nuña nuu ri, ti tu iyo ni ñin yivi kuña'nu ja ta'u jniñu nuu ri nasa kunukuachi ri. Ko nanu muzu ja sajniñu tatu, sia'an kuu ri nuu yivi naa i ja ka'an ri jnu'un ja na nuña ñin ichi va'a nuu kua'a xaan i na kandixia Cristo Jesús.

²⁰ Ti nu kancha ri jiin jna'an ri, yiví ñuu Israel ja ka chiñu'un i ley ni ja'a Moisés, nduu ri ñn ni ga jiin da ja ka jandatu ri ley un, vasu tu yiví ri jiin ley un. Ti sia'an sa'a ri nava na kusí ini da jiin ri. Ti vii vii xndaku ri nuu da naa da. Yukan ti ii ni ja ka kandixia da jnu'un Cristo Jesús.

²¹ Ti suni sia'an sa'a ri nuu kancha ri jiin yiví taka ga nación ja tu ka siuku i nuu ley ni ja'a Moisés, ti ñn nuu kejna'an ri jiin yiví un ja tu siuku ri nuu ley Moisés, vasu tu xndoo ri ley maa Yandios, ja siuku ri ley ni ja'a Cristo Jesús. Ti siukan ka kusí ini i jiin ri, ti ii ni ka kandixia i jnu'un Jesús.

²² Ko nu kancha ri jiin ñani yo ja changa ga kujnuni va'a ini i jiin jnu'un ya, ti ja tu kasí ri inijnuni i, ti vii vii xndaku ri nuu i nava na nuña inijnuni i. Sia'an sa'a ri jiin taka yiví un. Yukan ti tijni i ka kandixia jnu'un Cristo Jesús ti ka ndiví i ichi Yandios.

²³ Ti sia'an xndaku konu'un ri jnu'un Yandios nuu sava'ni ga yiví ja na nuña inijnuni i nasa keta'u i nuu ichi Yandios, nava suni maa ri na nita'u ri nuu ya.

²⁴ Sa'a yo nava ñn chaa jinu ja ka jinu da naa da. Ti vasu tendí da ka jinu xaan, ko ñn ni da kuu ja kundee ti ni'in da ñn ta'u. Ti nanu ni kundee chaa ni jinu xaan ga un, suni sia'an na kukutu ini ra nuu ichi Yandios undi najaa kivi ja kua'a ya ta'u ra.

²⁵ Ti taka chaa ka yisiki, konu'un xaan satu'va da maa da ja jitu ndi'i ini da nasa kundee da ja ni'in da ta'u, ñn corona ita vii xaan, ja yukan tu kuñí ja kuu tijni kivi. Ko ja kuu maa yo, nu na siuku ndaa yo jiin jnu'un ya, yukan na ti kuñukuu ini yo

ja kua'a ya ñin ta'u nuu yo ja tu naa kuiti.

²⁶ Ti ru'u, ja junukuachi ri nuu Yandios, sa'a ri jniñu un nanu sa'a chaa jinu xaan da ansu ja ka'ncha ini ri nanu ka sa'a chaa tu ka kanda kunu. Chi ni ini ni añu ri sa'a ri jniñu un ansu nanu sa'a ñin chaa ñaa ja kani iyu da nda'a da nuu tachi.

²⁷ Chi su'va chayika ri yiki kuñu ri ja kuandatu ri jiin jniñu ri vasu koo ndo'o koo nene ri, nava tu kendo kui'ya ri nuu Yandios ti xnaa ri ta'u ri nuu ya. Ti vasu ni xndaku va'a ri jnu'un ya undi nuu, ko iyo jniñu ja na siuku ndaa ri undi kivi kundee ri.

Ja tu chiñu'un yo santu

10

¹ Ñani naa ra, ru'u Pablo, na ndakuni'in ri ñin jnu'un nuu ra naa ra ja koto naa ini ra nasa ni ka ya'a tata yo na jana'an ñin nuu nducha mar. Chi tendi'i da ni ka jika nuu ndati ñin viko, ja ni jakava kani siki da naa da ja kuu ñin seña ichi ki'in da. Ti tendi'i da naa da, ni ka ya'a nuu Mar Rojo ja ni ndututu nducha un, ti ma'ñu un ni nuña ñin ichi ja ni ka ya'a da.

² Yukan ni ka kikoyo da jiin tata yo jana'an ja ni kuu Moisés, ja ni ka jindandikun da ndati viko un jiin ja ni ka ya'a da sava nducha mar.

³ Ti tendi'i da ni ka yaji ñin ni nuu ndeyu ja ni ja'a Yandios ja vaji nuu andivi.

⁴ Ti suni Yandios ja kancha andivi ni ja'a ya nducha ni ka jil'i da. Ti nducha un ni kaña nuu kava ja ni ja'a ya ja kancha jiin da. Ti jiin kava un ka jini yo ja maa Cristo ni kuncha ya jiin da sava'ni ga nuu ka kendo da, chindee ya maa da.

⁵ Ti vasu sia'an ni ka yee ni ka ji'i da ja ni ja'a Yandios nuu da, ko yajni tendi'i da ni ka nduni'in ini nuu jnu'un Yandios. Ja yukan tukaa ni kuu va'a ini ya jiin da, ti ni ka ji'i da ja ni kundatu yiki kuñu da ni ñu'un te'e un.

⁶ Sia'an ni ka jna'an tata yo na jana'an, ti yukan na nde'e na kotonchaa yo naa yo vijna, nava tu kuñukuu ini yo taka jnu'un ndeva'a nanu ni ka sa'a tata yo undi na jana'an.

⁷ Ja yukan koto chiñu'un ra sava'ni ga santu nanu ni ka sa'a chaa jana'an un naa da, chi siukan ka'an tutu ii Yandios: “Ni ka nukoo yivi, ti ni ka yaji ni ka ji'i yi nuu viko ja ka chiñu'un i santu i, ti yachi ni ka ndokuñi i ni ka jita ja'a i ni ka jita ja'a i nuu santu i”, kachi.

⁸ Koto kusikin chaa jna'an ra nanu ni ka sa'a chaa jana'an un, ja chaa un ni ka xnda'u da ñasi'i, ti ña'an un ni ka kivi nduu ña ichi kue'e jiin chaa un, chi ja sia'an ni ka sa'a da, ti ñn kivi ni ja'a ya nundo'o nuu da ja ni ka ji'i oko uni mil yivi naa i.

⁹ Su'va na kondo'o ndaa ini ra, ti koto ma nduku ra ja kuiti ini Jito'yo nanu ni kuiti ini ya nuu yivi jana'an un, chi ni ka kenda koo ni tuu ti da naa da ti ni ka ji'i da.

¹⁰ Ni koto nduni'in ini ra ti ka'an ndeva'a ra siki Yandios, nanu ni ka ka'an ndeva'a yivi jana'an un siki Yandios, ti ni taji ya ángel ya ja ni kii ka'ni yivi un naa i.

¹¹ Sia'an ni ka jna'an yivi jana'an un naa i, ti yukan na nde'e na kotonchaa yo, ti koto ma sa'a yo sia'an. Chi jnu'un un ni kendo yoso nuu tutu nava na ka'u yo, ti na chu'un ini yo naa yo ja tu kivi nduu yo jiin jniñu ndeva'a un, chi ja kuan kuyajni kivi ja

ndi'i ñuyivi ja'a.

12 Ti siki ja tu kojnuni nasa kinikava yo nuu kuachi ja kuu kivi vijna, ti va'a ga na chu'un ini chu'un añu ra ja sa'a ra mani jniñu va'a, nava tu kinikava ra nuu kuachi un. Chi nu nau ro'o ndo'o ini ja tukaa ka sa'a ra ni ñn kuachi, ti koto maa ra sandau kinikava ra nuu kuachi un.

13 Ti nu jna'an ra ñn nundo'o ja nduku skivi ro'o naa ra nuu kuachi, ti koto kukui'ya ini ra, chi suni sia'an ka jito uu ga yivi naa i nundo'o un. Ko kaña ra nuu nundo'o un, chi Yandios tu sia ya ro'o ja vi'i ga na ki'in ra nuu nundo'o un, ti naa ra. Chi siuku ya ja ni chisojnu'un ya. Su'va nama ya ro'o nuu nundo'o un, ja tu kinikava ra nuu kuachi.

14 Ja yukan ñani naa ra, koto maa chiñu'un kuiti ga ra nuu santu ra.

15 Sia'an ka'an ri, chi ka kuu ra yivi chaku ini, chi ndichi xini ra naa ra, ti maa ra na kachi nu iyo ndaa jnu'un ka'an ri xi tuu.

16 Chi ka jini va'a ra nava ka chiñu'un yo Jito'yo Cristo Jesús, ti na kuenta'u yo nuu ya ja kuu vino un ti ka ji'i yo ti'li ti'li. Jiin yukan kuu jandaa ja ñn ni ka kuu inijnuni yo ja ka kandixia yo Jito'yo Cristo Jesús, ja maa ya ni ji'i nuu nda'a cruz, ti ni jati ya niñi ya ja'a yo. Suni sia'an kuu nu ka ja'nu yo ñn staa stila ti ka yaji yo ti'li ti'li. Suni yukan kundaa ja ñn ni ga ka kuu yo ja ka kandixia yo ja ni nakua'a ya maa ya ja kuu maa yo na ni ji'i ya nuu nda cruz.

17 Ti vasu kua'a xaan yo ka iyo, ko ñn ni ga ni ka nduu yo, chi ñn ni kuu staa ka yaji yo.

18 Nuku'un ini naa ra nasa ni ka sa'a yivi ñuu Israel, ja ni ka yaji da ti'li ti'li kuñu kuiti ni ka soko

yiví nuu altar un, ti jandaa kuu ja jiin yukan ka stuu i maa i ja ñn ni ka kuu i, chi ka kandixia ndaa i nuu ja iyo nuu altar un.

¹⁹ Ko na kachi ri nuu ra, ro'lo yiví ñuu Corinto, ja tundo kuu kuítí santu kancha nuu ñn altar, ni tundo kuu kuítí kuñu ja ka soko ra nuu santu un.

²⁰ Ti su'va na kachi ndaa ri ja yiví tu jini jnu'un Yandios ka nduku i nasa nakuni ndaa i nau kuu maa Yandios. Ja yukan ka soko i ja ka ñava'a i nuu altar un, ko ansu nuu santu un ka soko i. Chi su'va nuu maa ndaja'a ja'u'u un ka soko i, ti ansu nuu maa Yandios. Ja yukan tu kuni ri ja kiví nduu ra naa ra jiin ndaja'a ja'u'u un.

²¹ Na kachi ri ja nu ko'lo ra ti'li ti'li vino, ti kaji ra ti'li ti'li staa stila nava ni kachi maa Jito'yo, ja nuku'un ini ra nava ni nakua'a ya maa ya ja ni ji'i ya, nusa ti koto ma kaji ra ti ko'lo ra jiin yiví ka ndututu ja ka chiñu'un i ja'u'u un. Chi tu kejna'an kuítí ndínduu jniñu ja'a.

²² Chi tu kuu kuítí kiví nduu yo jiin ndaja'a chaa xaan un, chi kukuíñi maa Jito'yo ja'a yo. ¿Va nu ka kuña'nu ga yo ja kuu maa ya xino?

Ja na kunchuku yíñu'un yo nava iyo ichi Yandios

²³ Iyo yiví ka ka'an: “Iyo nuña yo ja sa'a yo nasa kuu ini yo”, kachi. Ti jandaa kuu ndixia un, ko ansu taka nuu jniñu un iyo va'a. Chi tendí'i ni kuu sa'a yo sava'ni ga nasa kuni yo, ko ansu tendí'i un chindee yo'o, ja chindee yo nuu ñani yo, chaa kandixia ja na kaka ndaa da nuu ichi Yandios.

²⁴ Chi kanuu chindee ga yo ñanijna'an yo, chaa ka kandixia, ti ansu nuu maa yo.

²⁵ Suni na kachi ri ja nu kin kuan ra kuñu iyo nuu ya'u un, ti tu kani ini ra nu kuñu ni soko nuu santu kuu xi tuu.

²⁶ Chi sia'an yoso nuu tutu ii ja ka'an: “Nanu maa Jito'yo kuu ni tu'u ñuyivi jiin tendi'i kuiti ja iyo nuu”, kachi. Ja yukan kuu kuajniñu yo taka ja iyo nuu.

²⁷ Ti nu iin chaa tu kandixia, kana da ro'o ve'e da ja kaji ra staa jiin da, ti nu kuni ra ki'in ra, ti iyo va'a. Ko kaji taka ja na kani da nuu ra, ti koto kajnu'un ra ni tu kani ini ra ja nu ja ni soko nuu santu kuu xi tuu.

²⁸ Ko nu inga chaa na kachi nuu ra: “Kuñu ni soko nuu santu kuu ja'a”, kachi da. Nusa ti koto kaji ra siki ja ndo'o ini da ja kuachi kuu ja kaji da kuñu ni soko un.

²⁹ Ti koto kaji ra un nava tu xndi'i ra ini da, vasu ja jini maa ra ja tundo kuu nu na kaji ra. Chi kuu kachi inga ra ja kuu kaji yo sava'ni ga nau ja kuni yo, ko tu va'a ja ka'an yo sia'an, nava tu kukui'ya ini inga yivi kandixia un.

³⁰ Iyo ka jani ini yo ja tu iyo ichi inga yivi kandixia ja kankuachi i siki yo nu na kaji yo sava'ni ga ndeyu, vasu ka nakuanta'u yo nuu Yandios ja kuu ndeyu un.

³¹ Ko tu va'a ja ka jani ini yo sia'an. Chi su'va na koto va'a yo nasa kunchuku yo naa yo undi ja kaji yo ja ko'o yo jiin undi ja sa'a yo sava'ni ga jniñu. Va'a na koto yo taka jniñu sa'a yo, nava na ka'an va'a yivi naa i ja'a yo ja ka junukuachi yo nuu Yandios, nava na kuni ndixia i naa i ja kuña'nu xaan maa Yandios ja chiñu'un yo ya.

³² Ti va'a na kunchuku ra nava yukan na nde'e yivi naa i, ti na chu'un ini i, ti sia'an tu kivi i nuu

kuachi, ja kuu nuu yiví nación Israel, ni jiin yiví inga nación ja tu jini kuiti i jnu'un Yandios, ni nuu yiví ja ka kandixia Jito'yo Cristo Jesús. Chi su'va na kusii ini i jiin ra naa ra ja va'a kanchuku ra nuu ichi Yandios.

³³ Suni sia'an ru'u, chi jitu ndi'i ini ri jiin taka jniñu va'a ja kuu nuu yiví naa i, ko tu nduku ri ja kuu maa ri, chi su'va sa'a ri taka jniñu va'a un ja kuu nuu taka ni yiví nava na kuni ndaa i ñn ichi va'a ja na kandixia i nuu maa Jito'yo Cristo Jesús ti nata'u i.

11

¹ Nde'e ti kotonchaa jniñu sa'a ri, ti na tejna'an naa ra nanu ru'u ja na tejna'an ri taka ja ni sa'a Cristo Jesús.

Ja na kundiyu xini ñasi'i naa ña

² Jajnu'un ri ro'o naa ra ñani, ja va'a kanchuku ra, chi ñini ka nuku'un ini ra ru'u, ja ka jitu ini ra jiin taka jnu'un ndaa ni xna'an ri. Chi sia'an ni ni'in ri jnu'un ya, ti ni xndaku ri nuu ra naa ra.

³ Ko vijna ti kuni ri ja na chaku va'a ini ra naa ra ja kuña'nu ga Cristo nuu taka chaa, ti chaa un kuña'nu ga da ja kuu ñasi'i da, sia'an nanu kuña'nu maa Yandios nuu Cristo Jesús.

⁴ Ti ja sia'an kuu, ti na kachi ri ja jnu'un kanuu kuu nu ñn chaa na kasi da xini da hora jikanta'u da nuu Yandios, xi hora ka'an da jnu'un ya nuu yiví naa i.

⁵ Suni sia'an nu tu kasi ñn ñasi'i xini ña hora jikanta'u ña nuu Yandios, xi ja ka'an ña jnu'un ya, suni jnu'un kanuu kuu un ja kuu maa ña nu tu kasi ña xini ña, ti ñn ni kuu nanu ja ja ni sete ña xini ña.

⁶ Chi nu tu kasi ña xini ña, ti va'a ga na sete ndi'i ña ixi ña. Ko nu jani ini ña ja jnu'un kanuu kuu ja ka'ncha ña ixi ña, xi ja sete ndi'i ña ixi ña, nusa ti va'a ga na kasi ña xini ña.

⁷ Ko ja kuu chaa tu iyo jnu'un ja kasi da xini da, siki ja ni sa'a Yandios maa da ja na ndaku da nava kaa maa ya. Jiin yukan xna'an da nasa kuña'nu xaan maa Yandios. Suni sia'an, nu kasi ñasi'i un xini ña naa ña, ti jiin yukan xna'an ña suni ja kuña'nu ga chaa ja kuu maa ña.

⁸ Sia'an iyo chi xnakan chaa ni sa'a Yandios, ti sa ni sa'a ya ñasi'i. Ni sa'a ya ñasi'i un jiin yiki kuñu chaa, ansu yiki kuñu ñasi'i un ni kuu chaa un,

⁹ chi ja kuu maa da ni sa'a ya ñasi'i un. Tu ni sa'a ya ñasi'i un ja koo ña sia'an ni, chi ja na kunduu ña jiin chaa ni kuu ña.

¹⁰ Yukan kuu ja kanuu kasi ña xini ña ja kua'a ña ja yĩnu'un nuu chaa, chi undi ángel Yandios ka nde'e jniñu sa'a ña.

¹¹ Ti vasu sia'an iyo, ko yo'o ja ka kandixia maa Jito'yo Cristo Jesús, kuu ña'an kuu chaa, ñn ni ka kuu yo ja kuu nuu Jito'yo. Ja yukan ni ñn ni ñn yo tu kuu kandu ja ta'u jniñu.

¹² Ti vasu ni sa'a ya ñasi'i jiin yiki kuñu chaa, ko suni nuu nda'a nuu ja'a ñasi'i kaku ñn chaa. Ti sia'an kuu ndixia, chi ndĩnduu da ni sa'a Yandios na ni sa'a ya da jiin taka ja iyo.

¹³ Ko siki ja nasa ka jakoyo ñasi'i naa ña hora ka ndututu ra, ti na kachi ri ja va'a nde'e ra, ¿nde'o nu iyo va'a ja tu kasi ña xini ña naa ña hora ka jikanta'u ña xi tuu?

¹⁴ ¿Va nu ansu jnu'un kanuu kuu ja ñn chaa koo nani ixi da nanu ixi xini ñasi'i nu?

15 Chi su'va ja yiñu'un maa ñasi'i kuu ja ni ja'a Yandios ixi nani un ja na kundi'yu xini ña, ti na tuu ña jiin ixi ña.

16 Ko nu iyo yivi tu jajna'an ini jiin jnu'un xn-daku ri ja'a, nusa ti va'a na nde'e da jnu'un ka'an da, chi ni maa ru'u Pablo ni inga yivi ja ka kandixia jnu'un Cristo, ni tu ndenda inga ichi ja sia'an sa'a yo.

Tu ni ka chiñu'un va'a da nava ni kuxini maa Jito'yo

17 Ti inga jnu'un ja ka'an ri ja'a. Na kachi ri ja tu kuu kuajnu'un ri ro'o naa ra siki ñin jnu'un ni ni'in ri ja tu kanchuku mani ra hora ka ndututu ra, chi sa su'va ka sa'a ra jniñu ja tu ni jniñu kuiti.

18 Sia'an ka'an ri, chi ni ni'in ri jnu'un ja hora ka ndututu ra, ti siin siin ka ndo'o ini ra, ti va jandaa kuu un ndo'o ini ri.

19 Ti tu kachi ra ja tu, chi sia'an ni ni'in ri jnu'un. ¿Xi vatuni ja ka sasiin jna'an ra nu ka ndututu ra xino? ¿Xi va nu kusii xaan ga ini Yandios jiin ra naa ra nu?

20 Sia'an ni ta'u ndixia Jito'yo jniñu ja na ko'o yo vino ti na kaji yo staa ja nuku'un ini yo jniñu ña'nu ni sa'a ya ja'a yo. Ko ro'o naa ra, tu ka sa'a ra sia'an, chi su'va nu ni ka ndututu ra, ti tu ka iyo ñin nuu ini ra. Chi sa siin siin ka sa'a ra, ja undi ni ka sama ndi'i kuiti ra nava ni kachi ya ja sa'a yo.

21 Chi nu ni kuu hora ja ki'in ra ja kuxini nava ni kachi maa Jito'yo, ti tu ka ndatu kuee ra ti'li, chi ndi ñin ndi ñin ra, xnakan ga kandu, ti ka ki'in ra nasa kuu ini ra. Ti iyo sava ra ja ka najini vasu sava yivi nda'u ka kendo i sia'an ni, ti ka ji'i yi soko, chi tu ka tejna'an ñin nuu ra naa ra.

²² ¿Va nu tu ka iyo ve'e ra ja kaji ko'o ra xino? Ti ja sia'an ka sa'a ra naa ra, nusa ti tu ka ja'a kuiti ra ja yiñu'un nuu sava ga ñanijna'an ra, ja suni ñn ni ka kuu i jiin ra, ti xndoo ra jnu'un kanuu nuu yivi tu iyo ndeyu kaji i. ¿Nusa ti nasa kachi ri jiin ra? ¿Va nu kuajnu'un ri ro'o naa ra ja sia'an ka sa'a ra nu? Ko va tu kuajnu'un kuiti ri ro'o, chi tu iyo va'a kuiti jniñu ka sa'a ra naa ra un.

Nasa kuu nava ni kuxini maa Jito'yo

²³ Ti vijna, ru'u Pablo, na kachi ri maa jnu'un ni ni'in ri nuu maa Jito'yo Cristo Jesús. Ja ni xndaku ri nuu ra naa ra ja maa jakuaa, kivi ni nakua'a da ya nuu yivi ndeva'a un, ni kuxini ya jiin ndaja'a ya. Ti ni ki'in ya ñn staa stila,

²⁴ ni nakuanta'u ya nuu Tata yo Yandios, ti ni kachi ya jiin da naa da: “Ja'a kuu nanu yiki kuñu ri ja na kua'a ri ti kuu ri ja'a ra naa ra. Ti ñni sia'an kaji ra naa ra ja nuku'un ini ra, ru'u ja ni ji'i ri ja kuu maa ra naa ra”, ni kachi ya.

²⁵ Ti suni sia'an ni sa'a ya nu ni ndi'i ni ka kuxini da jiin ya. Ni ki'in ya ñn vasu un, ti ni kachi ya: “Ja ñu'un vasu ja'a kuu nanu niñi ri ja soko ri ja kuu maa ra naa ra. Ti niñi ri kuu ñn tratu jaa ja kua'a jandaa kuiti ja ni nama Yandios ro'o. Ti taka jinu ko'o ra sia'an, ti nuku'un ini ra ru'u”, ni kachi ya.

²⁶ Chi taka jinu ja kaji ra staa ti ko'o ra jiin vasu, ja nuku'un ini ra ja ni ji'i Jito'yo ja kuu maa ra naa ra, ti sia'an na siin ra sa'a ra naa ra undi kivi na nchaa ya tuku.

²⁷ Ko na kachi ri ja ña'nu kuu jniñu ni sa'a Jito'yo. Yukan ti nu nau yivi na kaji staa xi ko'o i jiin vasu ja tu sa'a i nanu ni kachi maa Jito'yo Cristo Jesús,

ti jiin yukan nchaa kuachi yiví un, chi yisikin chaa i maa Jito'yo jiin niñi ya.

²⁸ Ja yukan kanuu na kani va'a ini ñin ñin ra naa ra xnakan, nu iyo ndoo ra naa ra, nu tu na kuachi ra iyo, yukan na ti kuu kaji ra staa ti ko'o ra jiin vasu ya.

²⁹ Ti va'a nde'e ra jniñu sa'a ra naa ra, chi ii ga kaa. Nu nau yiví tu kua'a ja yiñu'un ja nuku'un ini i maa Jito'yo, ti kaji i staa ti ko'o i jiin vasu ya, ti nu sia'an ka sa'a i, ti na kachi ri ja kuu nundo'o maa i ka nduku i.

³⁰ Yukan kuu ja ka iyo kua'a yiví ku'u jiin yiví ka kuita xaan. Ti sava i ja ni ka ji'i.

³¹ Ko xnakan kani ndaa kuiti ini yo nasa kuu ja kaji yo ko'o yo, ja kuxini yo siki ja chiñu'un yo maa Jito'yo. Ti nu siuku va'a yo sia'an, ti ni maa ya tu kua'a ya kundo'o yo.

³² Ko nu maa ya na kachi ja kua'a ya nundo'o kondo'o yo, ti na kuantu'u yo ja kundo'o yo nava na chaku ini yo nasa ki'in yo nuu ñuyiví ja'a, ti tu jna'nu ndatu yo jiin yiví ñuyiví ja'a ja tu ka jandatu i nuu Yandios.

³³ Sia'an iyo jnu'un ja'a ro'o ñani naa ra ja kanchuku ñuu Corinto. Nu ka ndututu ra ja kaji ra ko'o ra ja kuxini nava ni kachi maa Jito'yo, nusa ti kundatu kuee ra ti'li naa ra nava ñin nuu na ndekava tendi'i ra naa ra.

³⁴ Ti nu nau ñin ro'o naa ra ja ji'i soko, ti va'a ga xnakan na kaji ra staa undi ve'e ra, ansu ja chaa ra undi nuu ka ndututu ra ti kaji ra nava kuu ini ra. Chi nu sia'an na sa'a ra, ti maa ra nduku ja kua'a Yandios ja kundo'o ra siki ja sia'an ni yiví kuu ra.

Ti iyo uu ga jnu'un ja kuni ka'an ri, ko na kendo

ti sa na kachi ri undi kivi na jaa ri nuu kanchuku ra.

Siin siin ta'u ja'a Espiritu Santo nuu yivi

12

¹ Vijna ti na kachi ri nuu ra naa ra ñani. Na xndaku ri siki taka ta'u ja ja'a Espiritu Yandios nuu yo. Ti jiin ta'u un stuu ndijin yo maa jniñu sa'a Espiritu Santo. Ti ñin ñin yo kunukuachi sava'ni ga jniñu ja kua'a Espiritu nuu yo.

² Ko ja jini va'a ra naa ra ja ni changa ga kandixia ra naa ra ni ka iyo ñaa kuiti nduchi ra, chi ni ka nchañu'un ra taka santu ja tu kuu ka'an chi ñi'ñin.

³ Undi nuu tu ni ka jini ra nasa sa'a jniñu Espiritu Santo, ko vijna na kachi ri ja ni ñin yivi tu ka'an ndeva'a i siki Jesús, nu ansu jnu'un ja ja'a Espiritu kuu ja ka'an i. Ti suni ni ñin yivi, tu ka'an i ja Jesús kuu jito'yo i nu tu ka'an i jiin maa jnu'un ja vaji nuu Espiritu Santo.

⁴ Ko na kachi ri ja siin siin ta'u ja'a Espiritu Santo nuu ñin ñin yivi naa i ja ka kunukuachi i, ti taka ta'u un vaji nuu maa ñin ni Espiritu Santo.

⁵ Ti vasu siin siin jniñu ka junukuachi yo naa yo, ko maa ñin ni Jito'yo kuu ya ni tatu jniñu un nuu yo.

⁶ Ti vasu ndi siin ndi siin ka sajniñu yo, ko maa ñin ni Yandios kuu ya chindee yo'o jiin jniñu ja kandio ini yo sa'a yo.

⁷ Vijna ti yo'o ja ka kandixia, ja ni ni'in yo ta'u un nuu Espiritu Santo, ti ta'u ni ka ni'in yo un, tu kuajniñu yo ja kuu maa yo, chi ni ni'in yo ta'u un ja na chindee yo nuu taka ñanijna'an yo ja na kaka ndaa i nuu ichi Yandios.

⁸ Nuu sava yo ni ja'a ya ta'u ja ndichi xaan na xna'an yo jnu'un Yandios. Ti nuu sava yo ni ja'a ya ta'u ja na nuña inijnuni yo ti chaku va'a ini yo nasa kuni ka'an taka jnu'un ndichi ja vaji nuu Yandios. Ko taka ta'u un ni ja'a maa Espíritu Santo ja sia'an na koo jiin yo.

⁹ Nuu sava yo ni ni'in ñn jiña ni inijnuni ja kuu kuñukuu ndaa kuiti ini yo, ja kuu sa'a yo tijni nuu jniñu ña'nu, ja ni tu kuu kuiti sa'a inga yivi. Ti sava yo kuu sa'a tajna nuu yivi ka ku'u, ti nduva'a ni i. Ko taka jniñu ja'a sa'a maa Espíritu Santo.

¹⁰ Ti nuu sava ga yo ni ja'a ya ñn ta'u jiña ja kuu sa'a yo jniñu ña'nu, ja ni tu kuu kuiti sa'a inga yivi. Ti nuu sava ga yo'o ni ja'a ya ñn inijnuni ja kuu nakachi yo jnu'un vaji nuu maa Yandios nuu yivi naa i. Ti uu ga yo ni ja'a ya inijnuni ja na chaku va'a ini yo nau jnu'un vaji nuu Espíritu Santo, ti nau jnu'un vaji nuu espíritu chaa xaan. Nuu uu ga yo ni ja'a ya inijnuni ja ka'an yo tijni yu'u yivi ja tu jini yo. Ti suni ni ja'a ya inijnuni sava ga yo ja kuu nakachi yo nasa kuni ka'an sa'an ja ka'an jna'an yo jiin inga yu'u.

¹¹ Ko taka nuu jniñu un sa'a maa ñn ni Espíritu Santo ja siin siin ta'u ni ja'a ya nuu ñn ñn yivi ja na sa'a i, nasa kuu ini maa ya.

Ñn ni ka kuu tendi'i yo

¹² Sa'a yo nanu kuu ñn yiki kuñu ja iyo kua'a nuu, sia'an ka kuu yo jiin Cristo ja kuu yo nava yiki kuñu ya siki ja ka kandixia yo maa ñn ni ya. Ti vasu kua'a xaan yo ka iyo, ko ñn ni ka kuu yo.

¹³ Ja sia'an ja ñn ni ka kuu tendi'i kuiti yo naa yo, kuu yivi hebreo, xi yivi griego, xi vasu kuu yo

muzu ja ni jaan yiví, xi chaa sajniñu ja kuu maa da. Ti vasu siin siin kanda yo, ko ñin ni ka kuu yo jiin Cristo, nava ja ñin ñin nuu yiki kuñu ya ka kuu yo naa yo. Ti maa Espíritu Santo ni sa'a ya ja ñin ni ga yiví ni ka kuu yo. Chi hora ni ka janducha yo, ni ja'a yo jandaa ja yí'i yo jiin Cristo Jesús.

¹⁴ Chi yiki kuñu ñin yiví ansu ñin ni yiki kuu, chi su'va kua'a xaan yiki kuachi ka junukuachi jiin.

¹⁵ Chi nu ja'a yo na kachi: “Ansu nda'a kuu ri. Ja yukan tu yí'i ri jiin yiki kuñu”, kachi. Ko tuu, ¿chi va nu ja sia'an na kachi, ti ansu yiki kuñu yo kuu ndixia nu?

¹⁶ Ti nu so'o yo na kachi: “Vanuxia ansu nduchi kuu ri. Ja yukan tu yí'i ri jiin yiki kuñu”, kachi. Ko tuu, chi va nu ja sia'an ka'an, ko suni yí'i ndixia jiin yiki kuñu yo.

¹⁷ Ko nasa kuu nu sia'an na sa'a yiki kuñu yo, ¿chi nasa koo yo nu ndi'i yiki kuñu yo kuu nduchi, ti nasa kuni so'o yo nusa? ¿Xi nasa kuu ndi'i yiki kuñu yo na kuu mani so'o, ti nasa ni'in yo xiko jiin yuxijni yo nu?

¹⁸ Ti vasu siin siin ka junukuachi yiki kuñu yo, ko maa Yandios ni chijniñ jna'an ya ñin ñin yiki kuachi, nava kuu ini maa ya ja sia'an na koo, ti tendi'i un ni kuu ñin ni ga yiki kuñu.

¹⁹ Sa ti mani si'in na kuu yiki kuñu yo, ¿nasa kuu nusa?

²⁰ Ko tuu, chi ansu ñin ni si'in kuu yiki kuñu yo, chi iyo kua'a xaan yiki kuachi ja jajniñu, ti tendi'i un kuu ñin ni ga.

²¹ Va nu kachi nduchi yo jiin nda'a yo: “Tu nandi'i ri ro'o”, kachi. Ni xini yo tu kuu kachi jiin ja'a yo: “Tu nandi'i kuiti ri ro'o”, kachi.

²² Ko ansu sia'an kuu, chi su'va taka yiki kuñu yo ja jani ini yo ja tu kuajniñu, ko yukan kuu ja kanuu ga ja nandi'i yo.

²³ Ti taka yiki kuñu yo ja jani ini yo ja tu kanuu kasi yo siki, ko sa yukan jitu ndi'i ini yo ja na kasi yo jiin sa'ma, taka ja yisa'u ja ndo'o ini yo ja tu ndijin nuu, sa yukan va'a ga jasi yo.

²⁴ Ko ñn nuu vii ga kaa nuu yiki kuñu yo, sa yukan tu jasi yo. Ko sia'an ni sa'a Yandios yo'o ja vi'i ga na koto yo nuu yisa'u un ja tu vii kaa.

²⁵ Ti siukan ni sa'a Yandios nava tu kusin taka yiki kuñu yo, chi su'va taka na chindee jna'an nava na kendo va'a ni tu'u.

²⁶ Ti nu ni tuji ñn yiki kuñu, ti ni tu'u ni kaa jatu yeni'ni. Ti suni sia'an nu chiñu'un ga yo ñn nuu yiki kuñu yo, ti suni ni tu'u ni yiki kuñu ni'in ja yiñu'un.

²⁷ Ti nu iyo kua'a nuu yiki kuñu yo, ti sia'an ka kuu yo naa yo jiin Cristo ja ka kandixia yo maa ñn ni ya, chi kuu yo nanu maa yiki kuñu ya, ti ndi ñn ndi ñn yo naa yo kuu ñn ñn nuu yiki kuñu maa ya, chi tendi'i yo ñn ni ga ni ka kuu yo jiin maa Jito'yo.

²⁸ Ja yukan siin siin jniñu ni tatu ya nuu yo ja kunukuachi yo nava kuu ta'u ni ja'a ya nuu yo. Xnakan ni jani ya apóstol ja ka ndiso da jniñu ña'nu ga ja kuu nuu Yandios. Yukan na ti ni jani ya profeta ja kuu nakachi i jnu'un vaji nuu maa Yandios nuu yivi naa i. Ti sa ni jani ya chaa ka xna'an jnu'un ya ja ka xndaku da nuu yivi. Yukan na ti ni jani ya uu ga yivi ja sa'a i jniñu ña'nu, ja ni tu kuu kuiti sa'a inga yivi. Suni yivi ja sa'a tajna yivi ku'u ti nduva'a ni i. Jiin yivi ndiyo ini ja chindee jna'an i nuu sava'ni ga jniñu. Suni chaa ka ta'u

jniñu nuu yaka yivi ka kandixia. Jiin yivi ni ni'in inijnuni nuu ya ja ka'an tijni yu'u yivi ja ni maa i tu chaku ini.

²⁹ Nu sia'an iyo, ¿va nu tendi'i yo ka kuu apóstol nu? ¿Xi tendi'i yo kuu profeta nu? ¿Va nu tendi'i yo ka xndaku? ¿Xi tendi'i ka sa'a jniñu ña'nu nu?

³⁰ ¿Va nu tendi'i yo kuu sa'a tajna nuu yivi ku'u nu? ¿Xi tendi'i yo ka'an siin siin yu'u? ¿Xi va nu tendi'i yo kujnuni ini nasa ka'an yo taka jnu'un ka ka'an yivi siin siin yu'u nu?

³¹ Nusa ti kundio ni ini ra ja na kua'a Yandios ñn ta'u kanuu ga ja kuu ra naa ra, ja kunukuachi nuu jna'an ra naa ra.

Ti ru'u Pablo, na xna'an ri nuu ra nau kuu ñn ichi va'a ga.

Jnu'un kunda'u ini jna'an

13

¹ Ti na kachi ri ja vasu kuu ka'an ri tijni nuu yu'u yivi, xi jnu'un ja ka'an ángel Yandios ja tu chaku ini yo, ti nu tu ñunda'u ini ri jiin jna'an ri, nusa ti va jnu'un ka'a ri kuunanu ñn tambor ja so kuitini'in kuna'ma, xi ñn platillo ja so kuitini'in kaxin kaxin ni, ja nanu kuxi so'o yo sa'a.

² Ti vasu ni ja'a Yandios ñn inijnuni ja kuu nakachi ri nuu yivi maa jnu'un ya, ti vasu va'a na kujnuni ini ri taka jnu'un ya ja ni ñn yivi tu jini, xi vasu kujnuni va'a ini jiin jnu'un ndichi Yandios, ko nu tu ñunda'u ini ri, ti va tu kaxan jniñu sa'a ri nusa. Xi vasu kandixia ndaa ri ya, ti ñukuu ni ini ri ja kuu chajiyo ri ñn yuku, ko nu tu ñunda'u kuiti ini ri, ti va tundo kuu kuiti ri nusa.

³ Vasu na tejna'an ndi'i ri ja ñava'a ri nuu taka yivi nda'u, xi vasu na ka'ma yivi ru'u nuu ñu'un ja siki jnu'un ya, ko nu tu ñunda'u ndixia ini ri nuu ñanijna'an ri, ti va tundo kuu kuiti jniñu sa'a ri nusa.

⁴ Yivi ñunda'u ini, chi tu kuiti yachi ini i. Ka'nu xaan ini i, ti kuee ini i, ti va'a ini i jiin jna'an i. Tu kuasun ini i, ni tu kuu ichi ini i nuu ñanijna'an i, ti ni tu vixi ini i.

⁵ Ni tu ka'an ndeva'a i siki yivi, ni tu sa kuasun ini, ni tu kuiti kuiti ini, ni tu ñu'un tutu ini i ja ku'un koso ini i sava'ni ga nau ja kuu.

⁶ Ni tu jajna'an ini i jiin jniñu ndeva'a ja ka sa'a ñani jna'an i. Chi su'va ndiyo ndaa ini i jiin jniñu va'a.

⁷ Ti yivi ñunda'u ini, taka ni ndo'o i, taka ni kundee ini i jiin taka ni ñukuu ini i, ti taka ni ndatu kuee i.

⁸ Jnu'un ñunda'u ini, chi tu naa kuiti, ko jaa ñin kivi ja tukaa koo chaa ja kuu nakachi jnu'un vaji nuu maa Yandios nuu yivi naa i, ni tukaa ga koo yivi ka'an siin siin yu'u, ni tukaa koo chaa ka'an jnu'un ndichi ja vaji nuu Yandios. Taka jnu'un un chi ja kuan ndi'i, ko jnu'un kunda'u ini jna'an, ni tu ndi'i kuiti.

⁹ Ti sia'an kuu ndixia yukan, chi vasu ñu'un kua'a ini yo jnu'un ndichi Yandios, ti sia'an kuu ndixia, ko jaku ni kuu jnu'un un nuu yo ja kanchuku yo nuu ñuyivi ja'a. Ti vasu vii na ka'an yo jnu'un Yandios vijna, ko suni jaku ni kuu siki ja tu jini va'a yo jnu'un ya.

¹⁰ Ko nu na jaa kivi ka'nu ga un, ja keja'a Yandios nasama ya taka ja iyo nuu ñuyivi, yukan na ti kuni

ndaa yo ja ja ni ndi'i ni kendo va'a, ti ja tu ni iyo va'a un, ndi'i kuxio ki'in.

¹¹ Chi na ni kuu yo ñin suchi lulu, ni ka'an yo nanu suchi lulu, ni chaku ini yo, ti ni ndo'o ini yo nanu suchi lulu un. Ko nu ni ka kuña'nu yo, ti ni xndoo yo taka ja kuu jnu'un suchi lulu un.

¹² Ko vijna nini iyo ñaa inijnuni yo nanu nu nde'e yo nuu ñin espejo ja tu ndijin va'a. Ko na jaa kivi ka'nu un, yukan na ti kujnuni va'a ini yo nasa sajniñu Yandios, sia'an nanu maa Yandios jini va'a ya yo'o naa yo nasa yivi ka kuu yo.

¹³ Nusa ti iyo uni jnu'un kendo kutu ja kuu saa ni ja kuu saa ni: ja kandixia ni'in yo jnu'un ya, ja na kundio ndaa ini yo siuku yo ja ni chisojnu'un ya, jiin ja na kunda'u ini jna'an yo. Ko ñin ja kanuu xaan ga un kuu ñin jnu'un ja na kunda'u ini jna'an yo.

Ja ka'an yo sñin sñin yu'u

14

¹ Ja yukan na kachi ri ja jnu'un kanuu ga kuu ja na kukutu ini ra kunda'u ini jna'an ra. Ti suni kukutu ini ra ja kuñukuu ini ra ni'in ra ta'u ja ja'a Espíritu Santo, ja na ni'in ra ñin ta'u kanuu ga ja na kuu nakachi ra jnu'un vaji nuu maa Yandios.

² Chi chaa ñava'a ta'u ja ka'an da sñin yu'u ja ni maa da tu chaku ini. Ko jini va'a maa Yandios naa jnu'un ka'an da, ti vasu ka ñuso'o yivi naa i, ko tu chaku ini i. Chi ka'an da jiin inijnuni maa da ja ka'an da sñin yu'u un.

³ Ko chaa ja nakachi maa jnu'un vaji nuu Yandios, sa'a ja nuña ga inijnuni yo jiin jnu'un ya, ti sia'an vi'i ga ka ñukuu ini yo ichi Yandios. Ti suni

jnu'un un ja'a jnu'un ndee ini nasa kaka yo nuu ichi ya ja kuu nuu ñuyiví ja'a.

⁴ Chaa ka'an inga yu'u, chi ñini mani da yí'i jiiin jnu'un Yandios. Ko chaa nakachi jnu'un ya, chi su'va chindee da tendí'i yiví ka kandixia ja na kivi kaji ga jnu'un Yandios nuu inijnuni i. Ti sia'an vi'i ga kundio ndaa ini i ichi Yandios.

⁵ Ru'u Pablo, jajna'an ini ri ja tendí'i ra na ka'an siin siin yu'u, ko vi'i ga kuni ri ja na kundiyó ini ra ta'u ja nakachi ra jnu'un vaji nuu Yandios. Ko ña'nu ga kuu jniñu sa'a chaa nakachi jnu'un Yandios, ansu chaa ja ka'an inga yu'u ja ni maa da tu chaku ini. Chi nu tu kuu nakachi da jnu'un ka'an da un, tu ni jniñu ja chindee da nuu yiví ka kandixia, ja na kaka ndaa i nuu ichi Yandios.

⁶ Ja yukan ñani naa ra, nu na jaa ri nuu kanchuku ra naa ra, ti ka'an ri jiiin siin yu'u ja tu chaku kuiti ini ra, ¿nusa ti nasa kuajniñu jnu'un un nu? Ko nu ka'an ri jnu'un jaa ja vaji nuu maa Yandios, xi xna'an ri nasa kuni ka'an jnu'un ndichi ya, xi ja nakachi ri sava'ni ga jnu'un vaji nuu maa ya, xi ja xna'an kaji ri jnu'un ya nuu ra naa ra, ti suu yukan kuu ja kuajniñu yo.

⁷ Sa'a yo nuu ñin yujnu yaa ja kuu xkili xi guitarra, vasu tu chaku, ko kuu jita siin siin ndusu. Nusa ti nu tu kua'a siin siin ndusu, ¿nasa kuni yo naa yaa tiví xkili un, ti naa yaa chaa guitarra un?

⁸ Suni sia'an kuu ñin ndiki, chi nu tu tiví kaji kuiti, ti ni ñin soldado tu satu'va da maa da ja ki'in da nuu guerra.

⁹ Suni sia'an ro'o naa ra, nu na ka'an ra siin yu'u ja tu chaku ini yiví, ¿ti nasa kujnuni ini i nuu

jnu'un ka'an ra un? Ti nu so kuu tindi'i ka'an ka'an ra, ti nuu tachi ni kua'an un.

¹⁰ Ti sia'an iyo kua'a yu'u ka ka'an yivi nuu ni tu'u ñuyivi, ti taka yivi ka ka'an siin siin yu'u un ka chaku va'a ini i nasa kuu maa jnu'un ka ka'an i.

¹¹ Ko nu tu chaku ini ri yu'u ka'an ñn chaa, ti kuu ri nanu chaa ñuu jika nuu chaa un, ti suni nanu chaa ñuu jika kuu maa da nuu ri.

¹² Ja yukan, ro'o ja ka ndio ni ini ra ni'in ra ta'u ja ja'a Espíritu Santo, ko kanuu ga ja na kukutu ini ra chindee jna'an ra, nava na kivi kaji ga inijnuni yivi maa jnu'un Yandios ja na kaka ndaa i nuu ichi ya.

¹³ Nusa ti yivi ja ka'an inga yu'u ja ni maa i tu chaku ini, na kakanta'u i nuu Yandios ja na kuu nakachi i jnu'un ka'an i un.

¹⁴ Nu jikanta'u yo ti ka'an yo siin yu'u, ti añu yo kuu ja jini ndoo ka'an yo, vasu inijnuni yo tu jini ndoo ka'an yo. Nu sia'an ti ni tu kuu kuiti xndaku yo jnu'un ya nuu ñanijna'an yo.

¹⁵ ¿Nasa sa'a yo nusa? Va'a ga na kakanta'u ni ini yo ni jiin inijnuni yo siki ja kujnuni ini yo nasa ka'an yo. Ti suni kuu kata yo yaa ni ini añu yo, ko ni jiin inijnuni yo, ko siki ja kujnuni ndaa ini yo ndoo jita yo.

¹⁶ Chi nu nakuatu ra mani jnu'un ja vaji nuu añu ra, ti tu kujnuni ini ra ndoo ka'an ra, ti yivi tu chaku ini, tu kuu nakuatu i jiin ra, chi tu chaku kuiti ini i na jnu'un ka'an ra.

¹⁷ Ti vasu nakuatu ndaa kuiti maa ra, ko yivi tu kivi inijnuni naa jnu'un ka'an ra, ¿nasa kujnuni ini i ja kaka ndaa i nuu ichi ya, ti nu tu chaku ini i jnu'un ka'an ra nu?

18 Ti ru'u Pablo, chi nakuanta'u ri nuu Yandios ja vi'ga na ka'an ri siin ga yu'u ja kuu taka ro'o naa ra.

19 Ko ja kuu nuu yivi ka kandixia na xndaku ri vasu ti u'un ni jnu'un, ko jnu'un ja na chaku ini i, ansu ja ka'an ri uxi mil jnu'un inga yu'u, ti tu chaku kuiti ini i.

20 Nani ja yukan koto kani ga ini ra nanu suchi lulu, chi su'va na kani va'a ini ra nanu yivi ña'nu. Ti ja kuu siki jniñu ndeva'a na koo ra nanu suchi lulu ja kuu ñaa xini i.

21 Sia'an yoso nuu tutu ley jana'an: “Ka'an ri jiin yivi ja'a siin yu'u, ti suni ka'an ri yu'u chaa ñuu jika jiin yi. Ko vasu sia'an ti ni tu chunso'o kuiti”, kachi maa Jito'yo.

22 Ja yukan nu ñava'a yo ta'u ja ka'an yo siin yu'u, ti iin jniñu ña'nu sa'a Yandios jiin yo ja kuu nuu yivi tu kandixia, ko ja nakachi yo jnu'un vaji nuu Yandios. Yukan kuu iin jniñu ña'nu sa'a Yandios jiin yo ja kuu nuu yivi ka kandixia, ti ansu nuu yivi tu kandixia.

23 Sa ti tendi'i ro'o ja ka kandixia ndututu ra, ti jakuncha ra ka'an ra siin siin yu'u, ti jaa iin yivi ja tu kivi ini nasa ka'an jnu'un un, xi jaa iin yivi tu kandixia, ti kachi i ja ni ka sana inijnuni ra naa ra.

24 Ko nu taka ra na nakachi jnu'un vaji nuu Yandios, ti kivi iin yivi tu kandixia, xi iin yivi ja tu chaku va'a ini, ti yivi un na kuni ndaa ini i ja yivi yuji kuu i, chi kivi ini jnuni i jnu'un ka ka'an ra.

25 Yukan ti na'nu ini da yivi un jiin aña i ja nakuni ndaa i nuu kuachi i. Yukan na ti jakunjiti i ti na kanajaa i Yandios, chi nakuni ndaa kuiti i ja kancha ndixia ya jiin ra naa ra.

Ja na kava yiñu'un yo jiin ja yukun na ka'an yo

²⁶ Nusa ti nu ka ndututu ra naa ra ñani, ti taka ra na kata ñn yaa ii. Yukan ti sava ra kuu xndaku ñn jnu'un, xi ja nakachi ra jnu'un vaji nuu Yandios, xi ja ka'an ra siin yu'u, xi ja nakani ra nasa ka'an jnu'un un. Ti iyo va'a nusa, ko kanuu na chaku ini tendi'i ra naa ra nava na ni'in ga ra jnu'un ndee ini, ja kaka ndaa ra nuu ichi Yandios.

²⁷ Ti nu iyo chaa ka'an inga yu'u ja tu chaku ini yo, ti uu xi uni ni da na ka'an, ko ndi ñn ndi ñn da na ka'an, ti na koo ñn ja nakachi jnu'un ka ka'an da un.

²⁸ Ti nu tu iyo chaa ja nakachi jnu'un un, va'a ga ja tu ka'an da nu ni ka ndutu ra naa ra, ti na ka'an maa ni da jiin ini da jiin Yandios.

²⁹ Suni sia'an na kuu jiin chaa nakachi jnu'un vaji nuu Yandios. Suni uu xi uni ni da na ka'an, ti sava ga ro'o naa ra, nakani ndaa ini nu iyo ndaa jnu'un ka'an da un.

³⁰ Ko nu nuu inga chaa kancha un, na stuu Yandios ñn jnu'un jaa nuu inijnuni da, ti jakuncha da ka'an da jnu'un un, ti va'a ga na kasi yu'u chaa ka'an un, nava na siin inga chaa un na ka'an da.

³¹ Yukan na ti kuu ka'an tendi'i ra naa ra, ko ndi ñn ndi ñn ra na ka'an ja nakachi ra jnu'un vaji nuu Yandios, nava tendi'i ra na kutu'va, ti na siin ni ini ga ra naa ra jiin jnu'un ndee ini.

³² Ti vasu iyo inijnuni ra ja nakachi ra jnu'un vaji nuu Yandios, ko tu sia ya ro'o ja ñn jinu ni ka'an tendi'i ra naa ra, chi su'va ndi ñn ndi ñn ra na ka'an.

³³ Sia'an na koo jiin ra naa ra, chi tu jajna'an ini Yandios ja kuvaa ra naa ra.

Ti nanu sa'a taka yivi kandixia,

³⁴ ti suni sia'an na koo jiin ro'o ja kanchuku ñuu Corinto, nu ni ka ndututu ra naa ra, ti taka ñasi'i naa ña, na'in na kunchuku ña, chi tu va'a ja ka'an ña ni ñin jnu'un. Na koo yifñu'un ña, ti na kuandatu ña nuu yifñu'un sia'an nanu ta'u ley Yandios jniñu.

³⁵ Ti nu iyo ñin jnu'un ja tu kujnuni ini ña, ti kuni kajnu'un ña nuu chitu un, va'a ga na najaa ña undi ve'e jiin yifñu'un ña, ti sa na kajnu'un ña, chi jnu'un kanuu kuu ja ndokufñi ñin ñasi'i ti ka'an ña ma'ñu yivi ka ndututu ja ka chifñu'un i Yandios.

³⁶ Ti nu ansu jandaa kuu jnu'un ka'an ri ja xndaku ri, nusa ti na kachi ri: ¿Va nu xnakan nuu maa ra naa ra ni kenda jnu'un Yandios nu? ¿Xi nini nuu mani ra naa ra ni jaa jnu'un ya nu?

³⁷ Ti nu ñin chaa yukan jani ini da ja kuu nakachi da jnu'un ja vaji nuu Yandios, xi ja jani ini da ja ñava'a da ta'u ni ja'a Espiritu Santo, nusa ti na chu'un va'a ini da ja jnu'un ka'an ri ja'a kuu jniñu ta'u maa Jito'yo, chi ndiso jniñu ri nuu ya, ansu so ka'an maa ri sia'an ni.

³⁸ Ko nu tu janta'u da jnu'un ka'an ri ja'a, iyo va'a, ko suni maa da tu kuanta'u yo.

³⁹ Nusa ti, ñani, kundio ni ini ra ta'u ja'a Espiritu Santo ja nakachi ra jnu'un vaji nuu Yandios. Ti koto kasi ra nuu chaa ja ka'an siin siin yu'u.

⁴⁰ Yukan ja nu ni ka ndututu ra naa ra ti na kava yukun ini ra, ti yifñu'un na sa'a ra taka nuu jniñu un.

Jnu'un ja ni nandoto Cristo Jesús

15

¹ Ñani naa ra, ru'u Pablo, kuni ri ja na nuku'un

ini ra maa jnu'un Yandios siki Cristo Jesús ja ni ka'an ri nuu ra naa ra, ti jnu'un ni ka janta'u ra un sa'a ja siin ka jika ndaa ra nuu ichi ya.

² Ti suni jiin jnu'un un ni keta'u ra naa ra nu ni'in ka siin ra ja ka kandixia ndaa ra Cristo Jesús. Ti nu tuu, va so ni ka kandixia ka'a ra nusa.

³ Chi ni sa'a Yandios ja ni chaku ini ri taka jnu'un ya jiin taka jniñu ña'nu sa'a ya, ti yukan kuu jnu'un ja ni nakachi ri nuu ra naa ra undi nuu. Ti jnu'un un kuu ja ni ji'i Cristo Jesús ja siki kuachi yo, sia'an nava kachi nuu tutu ii Yandios undi na jana'an,

⁴ ja ni ka chunduji da ya, ko nuu uni kivi ti ni nandoto ya, sia'an nava kachi nuu tutu ii Yandios.

⁵ Ja ni ndenda ndijin ya nuu Pedro, ti sa ni ndenda ndijin ya nuu taka ga apóstol ya.

⁶ Ti sa ni ndenda ndijin ya nuu vi'i ga u'un ciento ñanjna'an yo ni ka ndututu da un. Ti sava i ka chaku ga vijna, vasu sava ga i ja ni ka ji'i.

⁷ Ti sa kuee ga ni ndenda ndijin ya nuu Jacobo ja suni nani Santiago, ti kuee ga ni ndenda tuku ya nuu tendi'i apóstol ya.

⁸ Ti undi sandi'i ni ga ti ni ndenda ndijin ya nuu maa ri, ja kuu ri nanu suchi lulu ni kaku yucha.

⁹ Ti ni ansu chaa va'a kuiti ni kuu ri ja konani ri apóstol nuu ya. Su'va ni jito u'u xaan ri tendi'i yivi ka kandixia maa Jito'yo Cristo Jesús.

¹⁰ Ko maa Yandios ni kunda'u xaan ini ya ja ni nakaji ya ru'u, ja na kuu ri apóstol nuu ya jiin jniñu ja'a, ti ja sia'an ni sa'a ya jiin ri. Ti tu ni nakaji ka'a ya ru'u ja sa'a ka'a ri jniñu, chi sa su'va vi'i ga ni jitu ndi'i ini ri jiin jniñu ja kuu taka ga apóstol ya, ti vasu iyo hora kuita ri jiin jniñu ja'a, ko kundee ri, chi maa ya kuu ja chindee chituu ru'u.

11 Ja yukan tu xndi'i ri ini ri jiin jniñu ni tatu ya, chi ñn ni kuu jniñu ka sa'a ri jiin uu ga apóstol ya ja ka ka'an ri jnu'un Yandios siki Cristo Jesús, ti yukan kuu maa jnu'un ja ka kandixia ra.

Ja ka nandoto ndiyi

12 Nu jandaa kuu jnu'un ni ka ka'an ri nuu ra, ja nandoto Cristo nuu ñuji'i, ¿ti ndo ka ka'an sava ra ja tu ni nandoto ya nusa?

13 Chi nu tu nandoto ni ñn ndiyi un, ti va suni tu nandoto Cristo nuu ñuji'i un nusa.

14 Ti nu tu ni nandoto Cristo nuu ñuji'i un, ¿va tu ni jniñu kuiti jnu'un ka ka'an ri nusa? ¿Ti va suni tu iyo ni ñn jnu'un ndaa ini ra naa ra ja ka kandixia ra nusa?

15 Nu sia'an kuu, ¿ti va ka kuu ri chaa xndoña'an ja kuu nuu Yandios nusa? Chi ni ka kachi ri ja ni naxndoto ya Cristo ma'ñu ndiyi. Ko nu tu nandoto ndixia ndiyi, ti va ndaa ja tu ni naxndoto kuiti ya Cristo nusa.

16 Chi nu jandaa kuu ja tu nandoto kuiti ndiyi, ti va suni tu ni nandoto Cristo nusa.

17 Chi nu tu ni nandoto kuiti Cristo, ti va tundo kuu kuiti jnu'un ka kandixia ra nusa. Ko nu sia'an kuu, ti na kachi ri ja ka siin ga ra jiin kuachi ra.

18 Nu sia'an ti suni taka chaa ni ka kandixia Cristo ja ja ni ka ji'i da, va ni ka naa da ñn jinu ni nusa.

19 Ja yukan yo'o ja ka kandixia Cristo, ja ka chaku ga yo nuu ñuyivi ja'a, ti kivi na kuū yo, va tukaa nandoto yo ma'ñu ndi'i nusa, ti na xaan ga kui'ya kendo yo ja kuu taka ga yivi nu sia'an. Chi ni ka kandixia yo jnu'un ja nandoto yo nuu ñuji'i ko tu ni kuu, chi ni kuu yo yivi ni ka xndoña'an.

20 Ko ansu sia'an kuu jnu'un un, chi jandaa ndixia ja ni naxndoto Yandios Cristo Jesús ma'ñu ndiyi, ti maa ya kuu undi nuu kuiti ja ni nandoto ansu taka ga ndiyi ja nandoto un.

21 Chi ja siki maa ñn ni chaa ni nani Adán, ti ni kivi kue'e ja kuū yo. Ti suni sia'an ja siki maa ñn ni chaa kuu Cristo Jesús, ti nandoto yo ma'ñu ndiyi.

22 Chi nanu tendi'i yo ni ka ji'i siki ja ka kuu yo jna'an Adán, ti suni sia'an tendi'i yo nandoto siki ja kandixia ni ini yo Cristo Jesús.

23 Ko ndi ñn ndi ñn yo nani vekoyo yo. Xnakan Cristo ni nandoto nuu ñuji'i yukan na ti undi nchaa tuku ya, ti sa nandoto taka yivi ka yi'i jiin ya.

24 Yukan ti na jaa maa kivi sandi'i ni ga un ja xnaa Cristo taka jniñu jiin taka yivi ni ka nduña'nu siki ya, ti na kua'a ya jniñu un nuu maa Tata ya Yandios, maa jniñu ña'nu ja ni ta'u ya nuu ñuyivi ja'a.

25 Ko tu ja'i jaa hora un, chi kanuu ja xnakan na ta'u Cristo jniñu nuu taka ja iyo, undi tukaa ga koo kuiti ni ñn ja jito u'u nuu ya, chi ndi'i kuiti kundee ya jiin.

26 Ti ja jito u'u yo'o, yukan kuu maa kue'e ja kuū yo, ja kin xnaa ya undi sandi'i ni ga.

27 Ti siki yukan ka'an tutu ii Yandios ja ni sa'a ya ja ni kundee ñn jinu ni Cristo Jesús jiin taka ja jito u'u nuu ya. Ko ja ka'an sia'an, yukan chaku ini yo ja suni junukuachi maa Jito'yo nuu Tata ya Yandios, chi maa Yandios kuu ya ni chi'i tendi'i kuiti jniñu un nuu nda'a Cristo Jesús.

28 Ko nu na ndi'i yukan kivi nuu nda'a Cristo, yukan na ti maa ya ja kuu ya Se'e Yandios, suni

kivi ya nuu nda'a maa Tata ya Yandios, Yaa xiin tendi'i kuiti ja iyo. Yukan kuu ja kuña'nu xaan ga maa Tata yo Yandios, chi yinda'a ya ndi vii kuiti ja iyo.

²⁹ Ti siki ja ka janducha yivi naa i ja nandoto ndiyi, nusa ti ¿ndoo ka ndo'o ini i ja ka sa'a i sia'an, ti nu tu ndaa ja nandoto ndiyi un nu? Ti ndo'o ini ri ja nu tu nandoto ndiyi un, ¿ndoo ka janducha i nusa?

³⁰ Ko ja kuu ru'u naa ri, nu tu ndaa ja nandoto ndiyi, va tu kondo'o ri taka kivi nava ka jna'an ri vijna jiin jniñu ka sa'a ri.

³¹ Ru'u Pablo, ka'an ndaa ri ñani naa ra, ja ndi kivi ni ka nduku yivi ka'ni i ru'u ja siki jniñu ya. Ti vasu jito ri nundo'o, ko kusii xaan ini ri ja suni ka kandixia ra maa Jito'yo Cristo Jesús.

³² Ti siki jniñu ndiso ri nuu Yandios, kuu nanu ja ni ka kanaa ri jiin kuiti xaan nuu ñuu Efeso ja'a. Ko nu tu ndaa ja nandoto ndiyi, va tundo ni'in kuiti ri ya'u ri nusa. Ti nu sia'an, ti va'a ga na sa'a ri nanu kachi ñn jnu'un: “Na kusii ini yo ti na kaji na ko'o yo, chi sandau ijña ti kuū yo ti ndi'i kendo”, kachi.

³³ Ko tu kua'a ra jnu'un ja xnda'u yivi ro'o jiin jnu'un un, sia'an nava kachi ñnga jnu'un i: “Nu jika ra jiin yivi ndeva'a ti naa ini ra taka ja iyo va'a ti tukaa jika ndaa ra”, kachi.

³⁴ Nusa ti nachu'un ini naa ra ti koto kivi nduu kuiti ga ra jiin yivi kue'e un, nava tu kivi ra nuu kuachi, chi ma'ñu ra naa ra ka iyo yivi ja tu jini kuiti i nau kuu maa Yandios. Sia'an ka'an ri nava na kukanuu ra naa ra ja ka iyo yivi kue'e un jiin ra.

Nasa nandoto ndiyi

³⁵ Ko nu ñn ra na kachi: “¿Nasa nandoto ndiyi nusa? ¿Ti nasa kaa yiki kuñu ndiyi un nu na ndenda nu?”

³⁶ ¡Aa! Ko ndoo ka ndo'o ini ra sia'an, va nu tu chaku ini ra ja nava nandoto ndiyi un kuu nanu chi'i yo tata chii ñu'un, chi kaña yuku ko maa nuni un chi te'yu.

³⁷ Ti tata ja kivi chii ñu'un un kuu nuni, xi triu xi inga nuu, ko ansu mani yuku kuu ja nde'e yo chi mani nuni kuu.

³⁸ Ti kuee ga ti kaña yuku, ti keja'a kua'nu sava'a ni ga nasa kuni maa Yandios.

³⁹ Ti suni sia'an kuu jiin taka yiki kuñu, chi ansu ñn ni kanda. Siin kaa yiki kuñu yivi, ti siin kaa ñn kuiti, suni siin kaa ñn saa, ti siin kanda chāká un.

⁴⁰ Suni sia'an kuu jiin taka ja iyo nuu andivi jiin taka ja iyo nuu ñuyivi. Chi siin ni sa'a vii ya ja iyo andivi, ti suni siin ni sa'a vii ya ja iyo ñuyivi.

⁴¹ Ti suni siin ndii ndikandii, ti siin ndii yoo. Ti siin ndincha chuxini un, chi siin siin ndii ñn ñn, sava'ni ga nasa kanda maa.

⁴² Ti suni sia'an kuu nu na nandoto ndiyi. Tukaa ga koo i nava ni iyo i undi nuu. Yiki kuñu ja ni chunduji yo chii ñu'un ndi'i te'yu, ko kivi na nandoto ndiyi un, tukaa ga kaa sia'an.

⁴³ ñn yiki kuñu ja chunduji yo, tukaa ga va'a kuiti kaa, ko kivi na naxndoto Yandios ndiyi un ti tukaa ga koo nava ni kaa undi nuu, chi su'va siin nduvii yivi un. ñn ndiyi ja chunduji yo chii ñu'un, tukaa ga ndoo kuu, ko kivi na nandoto, su'va ndu ndajnu ga yiki kuñu yivi un.

⁴⁴ ñn ja chunduji yo chii ñu'un, nde'e ndaa kuiti yo ja ñn yivi sia'an ni kuu, ko kivi na nandoto,

tukaa ga koo sia'an, chi ndi'i nasama ya jiin in yiki kuñu ja kuncha andivi. Chi iyo yiki kuñu yivi ñuyivi ja'a, ti suni iyo yiki kuñu yivi kunchuku nuu andivi.

45 Chi sia'an yoso nuu tutu ii Yandios: “Ja kuu yivi naa i, xnakan ni sa'a Yandios in chaa ja ni nani Adán, ti ni kuncha da nuu ñuyivi ja'a”, kachi tutu. Ti sandi'i ni ga ti taji ya inga chaa ja kuu nanu Adán. Ni kee da andivi, ko ndiso da jniñu ña'nu ja naxndoto da yivi yi'i jiin Yandios ja na kunchuku i nuu andivi.

46 Vijna chi kuu yo yivi kanchuku nuu ñuyivi ja'a jiin yiki kuñu yo, ko ijña xi isa, ti nduu yo yivi kunchuku nuu andivi, chi nasama yiki kuñu yo.

47 Ti Adán ni kuu da in chaa yi'i jiin ñuyivi ja'a, chi jiin tikacha ñu'un ni sa'a Yandios maa da. Ko inga chaa kuu uu chi undi nuu andivi ni kii da, ti yukan kuu maa Jito'yo.

48 Yivi ñuyivi ja'a chi ka kuu i jna'an Adán ja ni kuu da jiin tikacha ñu'un. Ko yivi yi'i jiin Cristo, ja ni kii ya nuu andivi, nduu i nanu kuu maa ya.

49 Chi nanu ni ka ndaku yo nava kaa maa chaa ni kuu jiin tikacha ñu'un un, suni sia'an nduu yo nava kaa maa Cristo, ja ni kii undi nuu andivi.

50 Ñani naa ra, na kachi ri nuu ra, ja jiin yiki kuñu yo nava kanchuku yo nuu ñuyivi ja'a, tu kuu kivi yo ñuu nuu ta'u Yandios jniñu, chi ja naa kuu. Ja yukan tu kuchaku ja kuu saa ni.

51 Vijna ti kunso'o va'a in jnu'un na ka'an ri, in jnu'un ja ni chisa'yi Yandios ja kuni stuu ya vijna, ti kachi: “Tendi'i yo ja ka kandixia Cristo, ansu tendi'i yo kuū, ko tendi'i yo nasama Yandios yiki kuñu yo”, kachi.

⁵² Chi kivi sandi'i ni ga na jaa kivi, ti tivi ndiki. Ti tu na'an kuiti kuu un, chi kuu nanu ja in nakuani ni yo, ti ja ni nasama ni Yandios yo'o. Chi tivi ndiki, ti kivi un nandoto taka ndiyi ja tukaa ga kuū i. Ti taka yo'o naa yo ja ka chaku, so nasama Yandios yiki kuñu yo.

⁵³ Chi siki ja te'yu yiki kuñu yo, yukan kuu ja kanuu nasama ya yo'o nava tukaa ga te'yu kuiti yo. Chi siki ja ka ji'i yo jiin kue'e, ti kanuu ja na nasama ya yo'o nava tukaa ga kuū kuiti yo.

⁵⁴ Ti ja ka ji'i yo ti te'yu yiki kuñu yo nuu ñuyivi ja'a, ja siki yukan kii kivi ja nasama ya yo'o naa yo nava tukaa ga kuū yo, ni tukaa ga te'yu yiki kuñu yo. Yukan na ti kundaa nava yoso jnu'un nuu tutu ii Yandios: “Ni kundee ndikuiti ya, ni xnaa ya kue'e ja ja'ni yo'o.

⁵⁵ Ti vasu jandaa kuū ja kuu yo, ko tu naa yo, chi nandoto yo. Tukaa kundee kuiti kue'e un jiin yo, chi ja ni kundee Yandios ja xnaa ya kue'e un”, kachi tutu.

⁵⁶ Ti maa kuachi yo sa'a ja kundee kue'e un jiin yo ti ji'i yo. Ko ley Yandios kachi nau kuu kuachi nusa. Ja yukan kankuachi ley un siki yo.

⁵⁷ Ko na kuantu'u yo nuu Yandios, chi ni taji ya Jito'yo Cristo Jesús ja ni sa'a ya jniñu ña'nu ja'a yo ja ni nama ya yo'o, chi ni kundee ya siki kuachi jiin siki kue'e un. Ti tukaa ga naa yo, chi ni nandoto maa Jito'yo nuu ñuji'i un. Ti jiin yukan suni ni ka kundee yo jiin kue'e un, chi suni nandoto yo.

⁵⁸ Ja yukan ñani ri naa ra, siki ja jandaa ndixia kuu ja nandoto yo, koto yuji ini ra jiin jniñu ka sa'a ra ja ka junukuachi ra nuu maa Jito'yo. Kukutu ini naa ra jiin jnu'un ya, ti nini na sa'a ra jniñu maa

Jito'yo jiin ni ini ni añu ra. Chi ja jini ra ja tu ka sa'a ka'a ra jniñu un ja ka junukuachi ra nuu maa Jito'yo.

Ka kekoo da xu'un ja kuu yivi nda'u

16

¹ Ti vijna, ru'u Pablo, na kachi ri ñin jnu'un siki nasa kekoo ra xu'un ja kuu nuu ñanijna'an yo ja ka kandixia, ja ka kuu da chaa nda'u. Ti na sa'a ra nanu ni xndaku ri nuu taka yivi ka kandixia ndañuu Galacia.

² Ti taka domingo na sava'a ndi ñin ndi ñin ra jaku xu'un, sava'a ni ga nasa ni ka ni'in ra, nava nu na jaa ri ti ja ka iyo tu'va ra, ansu jaa ri ti ka jinu ra ka nduku ra xu'un.

³ Nu na jaa ri ti nakaji ra chaa, chaa kunda'a tutu ri, ti taji ri da kinkoyo da nuu ñani yo kanchuku ñuu Jerusalén. Ti na nakua'a da xu'un ni ka kekoo ra naa ra un.

⁴ Ti nu kanuu ja ki'in ri jiin chaa kinkoyo un, ti ki'in ri jiin da.

Kanda'u Pablo jiin yivi ñuu Corinto

⁵ Ti nu kuaja ri nuu kanchuku ra, xnakan ya'a ri ichi ndañuu Macedonia, ti sa kuaja ri ñuu Corinto.

⁶ Ti na nde'e yo nu kuncha ri yukan jaku ni kivi, xi kuncha ri yukan ni viko ñuu jiin ra naa ra. Yukan ti kuu chindee ra ru'u ja chu'un ichi ra naa ra ru'u nuu ichi ki'in ri.

⁷ Ko tu jaa ri ja kuncha ri ñin nundaa ni jiin ra naa ra, chi ndo'o ini ri ja kuncha ri yukan ñin kani ti'li, nu sia'an kuni maa Jito'yo.

⁸ Ko na kendo ri ñuu Efeso ja'a undi na jaa kivi Pentecostés,

⁹ chi iyo kua'a yiví ja'a ja ka kuni kunso'o i jnu'un Yandios, chi ka iyo kua'a yiví ka janta'u jnu'un Cristo Jesús. Vasu suni iyo kua'a yiví ja kuni kasi ichi ri.

¹⁰ Ko nu ni jaa Timoteo, ti tendí'i ra na kunchuku mani nava na kosí ini da nuu kancha da yukan jiin ra naa ra, chi suni junukuachi da nuu jniñu maa Jito'yo nanu junukuachi maa ri suni.

¹¹ Ti ni ñin ra koto saja'a ini nuu da. Su'va na chindee ra da ja na chu'un ichi ra da nu vendi da, nava na ni'in da jnundee ini jiin ra naa ra ja ni ini ka kandixia ra. Ti na kukuee ndiji da nuu ichi, chi kundatu ri da ja'a jiin uu ga ñani yo ja ka kandixia.

¹² Ti siki ñani yo Apolos, xaan ga nda'u ni kuu ri jiin da, chi tu ni kuu ja jaa da jiin uu ga ñani yo un, ja na jande'e da ro'o naa ra. Va'a ni ndo'o ini da, ko tu ni kuu ja jaa da vijna. Ko nu na nuña da tí'li, ti kuaja da.

¹³ Ko na kachi ri nuu ra naa ra ja na kondito ra, ti koto yuji ra ja na kaka yata ra ichi Yandios. Na kuñukuu ni ini ra ja siin ra jiin jnu'un va'a Jito'yo Cristo Jesús. Na kukutu ini ra jiin jnu'un Yandios nava na kuixia inijnuni ra jiin jnu'un ya.

¹⁴ Ti taka ja sa'a ra, na kuu mani jniñu va'a. Na kuu jiin jnu'un kunda'u ini nuu ñanijna'an yo, ti suni nuu taka ga yiví.

¹⁵ Ñani, ka jini va'a ra ja xnakan yiví ve'e Estéfanos ni ka kandixia i nuu ichi Yandios, ja kanchuku i ndañuu Acaya. Ti ni ka nakua'a i maa i nuu jniñu ja ka chindee i taka ga yiví ka kandixia.

¹⁶ Ti kanda'u ri jiin ra ñani, ja na kua'a ra ja yíñu'un nuu yiví ka sa'a sia'an, ja ka junukuachi

i nuu yiví ka kandixia. Ti suni sia'an na sa'a ra naa ra nanu vii ka chindee jna'an yiví un.

¹⁷ Ti kusí ini ri ja ni chaa Estéfanos jiin Fortunato jiin Acaico, chi maa da ni ka ja'a jnundee ini nuu ri jiin jnu'un da siki ja jika xaan kanchuku ra.

¹⁸ Ni ka ja'a da jnundee ini añu ri, sia'an nanu ni ka sa'a da jiin maa ra naa ra. Ti yiví sia'an, kanuu ja na kuajnu'un ra da, chi iyo va'a jniñu sa'a da.

Sandi'i ni ga jnu'un sandee ini

¹⁹ Na sandee xaan ini ra naa ra, kachi taka ñanijna'an yo ka kandixia ja kanchuku i ndañuu Asia. Aquila jiin Priscila jiin taka yiví ka ndututu ini ve'e da, ka kanxia'u i ja na sandee xaan ini tendi'i ra jiin sivi maa Jito'yo.

²⁰ Suni sia'an kachi taka ñani yo ja na sandee ini ra, ti na nanuu jna'an naa ra jiin jnu'un xia'u ri.

²¹ Ti ru'u Pablo, chaa ri jnu'un ja'a jiin letra nda'a ri ja na sandee ini ra naa ra.

²² Ti nu iyo yiví ja tu janta'u maa Jito'yo Cristo Jesús, na jna'nu ndatu i ti na naa i nusa. Ti na kachi yo: ¡Jito'yo, ña'an ni vijna!

²³ Ñukuu ini ri ja maa Jito'yo Jesús, na kunda'u ini ya ro'o naa ra, ti na chindee ya nuu ra nava sia'an na koo.

²⁴ Sandi'i ni ga jnu'un ja'a na kachi ri. Ro'o ja ka kandixia Cristo Jesús ñuu Corinto, kunda'u ini ri nuu taka ra naa ra. Sia'an na koo.

Nuevo Testamento en mixteco de Yosondúa
New Testament in Mixtec, Yosondúa (MX:mpm:Mixtec,
Yosondúa)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Yosondúa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Yosondúa [mpm], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Yosondúa

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
28a989a2-bd36-59ff-b10d-452e0cb74797